

Hertil knytter sig følgende Diskussion.

Landinspektør Marschall. Efter hvad der var meddelt, saa det ud til, at Blodbrød gav daarligt Flæsk og størst Svind ved Slagtning, saa at det altsaa ikke havde Værdi som Fodringsmiddel for Svin. Taleren havde interesseret sig en Del for Blodbrødets Anvendelse som Fodringsmiddel, men havde ikke naaet at faa det prøvet som Foder til Svin; derimod havde han faaet det anvendt til Heste, men havde haft megen Vanskelighed ved at faa Forsøg anstillede, dels fordi Forsøgene faldt i en Periode, hvori Hestene vare syge, og dels fordi Hesteholderne ere utilbøjelige til at prøve nye Fodringsmidler. Dette bidrog alt til, at Sagen ikke blev dragen videre frem. Det var ogsaa paatænkt at faa Blodbrød indført som Foder til Kavalleriheste, og en Officier interesserede sig meget derfor, men da det kom til Stykket, bleve Hestene syge, og Blodbrødet blev lagt hen. Efter de foreliggende Forsøg synes det, som om det maa opgives at fodre med Blodbrød.

Docent Fjord. Blodbrødet, som blev anvendt ved de af ham omtalte Forsøg, var for vandholdigt, hvad man ikke vidste, da Fodringsplanen blev lagt, og Svinene fik derfor for lidt at æde. Havde man givet dem mere Blodbrød end bestemt i Planen, vare de ogsaa trivedes bedre. I sit Foredrag havde Taleren udtrykkelig gjort opmærksom paa, at det anvendte Blodbrød indeholdt 22 pCt. mere Vand end Blodbrød andetsteds fra, som Professor Stein havde undersøgt, og man kunde derfor ikke fordømme Blodbrød efter disse Forsøg, men man maatte kun være varsom ligeoverfor det Blodbrød, som gik i Handelen.

Konsulent Bøggild. I Fællesmejerierne er der gjort den Erfaring, at naar Svinene skulle konsumere en betydelig Del Mælk og Valle, indtræder der Sygdomstilfælde, og man gaer vistnok ikke for vidt, naar man siger, at Grunden til, at Fællesmejerierne have ondt ved at bestaa, er, at de ikke kunne faa Mælk og Valle fordelt paa et tilstrækkeligt Antal Svin. Efter hvad Taleren havde hørt udtale, skulde det Fordelagtigste være at give Svinene i den egentlige Fedningsperiode 4, 5 eller 6 Pund Mælk pr. Individ, hvilket vil sige det samme

som, at ikke en Gang en Fjerdedel af Foderet skulde være Mælk. Det vilde nu være interessant at høre af Docent Fjord, hvorvidt de foreliggende Forsøg skulde kunne afgjøre, om den nævnte Iagttagelse er rigtig.

Docent Maar vilde fremsætte et Spørgsmaal, som dog laa lidt udenfor den foreliggende Sag, men som var af vidtrækkende Betydning. De foreliggende Forsøg tillægge de æggehvideholdige Stoffer i Oliekagerne kun en ringe Værdi. Resultatet synes at være, at Oliekagerne ikke have viist større Næringsværdi end Korn, og dog er det det æggehvideholdige Stof i Handelsfoderstofferne, som betales højest; Fysiologerne ansætte endog det æggehvideholdige Stof til den sexdobbelte Værdi af Kulhydratene. Overfor Svin, antog Taleren, at det kunde ansees fastslaaet, at Oliekagerne ikke havde den høje Værdi, som man havde været tilbøjelig til at tillægge dem; hvad derimod Hornkvæget angik, stod Spørgsmaalet hen og havde dog en meget stor Betydning, thi saavidt Taleren erindrede, var det blevet sagt, at vi opfodrede aarlig for mellem 15 og 20 Mill. Kroner Kraftfoder, og som bekjendt stod Prisen for flere af disse Foderstoffer betydelig over Korn. At faa hele dette Spørgsmaal klaret vilde have stor praktisk Betydning, og Spørgsmaalet var derfor, om der af de foreliggende Forsøg kunde drages Slutninger med Hensyn til det her berørte Forhold, eller om der ikke kunde være Anledning til at faa Forholdene undersøgte ved Forsøg.

Docent Fjord. Med Hensyn til det af Konsulent Bøggild fremsatte Spørgsmaal henviste Taleren til Tab. I og III. Angaaende Docent Maars Forespørgsel bemærkede Taleren, at der ifjor var anstillet Forsøg med Roer, og de bleve gjentagne iaar. Taleren havde mange Opfordringer til at anstille Forsøg i den antydede Retning, nemlig at fodre med meget Korn og lidt Oliekager eller lidt Korn og mere af Oliekager, altsaa til at foretage Forsøg paa samme Maade, som det her er skeet for Svinenes Vedkommende; men hvorledes Forholdet blev, naar Sagen optages til Undersøgelse, vidste Taleren ikke. Eet var imidlertid givet, nemlig, at Landmændenes Tillid til den Betydning, som Oliekager have med Hensyn til Mælkeudbyttet,

var svækket paa mange Steder. Der var saaledes mange Gaarde, som vare gaaede bort fra Oliekager og over til Korn. Allevegne, hvor Taleren kom hen, var der Ønsker om at faa dette eller hint Forsøg udført, men det var umuligt at have alt for paa engang; hver Art af Forsøg maatte gjøres for sig. Dertil kom, at Forsøgene med Malkekøer vare besværlige, i det der var mange Hensyn at tage: Mælkemængden, Mælkens Fedme osv., medens man med Hensyn til Svinene kun havde Flæsket at se hen til.

Professor Segelcke spurgte, om man vidste, hvad Grunden var til, at noget Flæsk var fast, andet blødt. Var Forskjellen af kemisk eller fysiologisk Natur?

Docent Fjord vidste ikke noget derom, men Sagen kunde maaske senere blive Gjenstand for Undersøgelse.

Præsidenten takkede Docent Fjord for den nye Række af Undersøgelser, som han havde føjet til de allerede foreliggende. Landmændene kunde kun være glade over den Række af Forsøg, der forelaa, og over den Nøjagtighed og Omhyggelighed, hvormed Docent Fjord som bekjendt udførte alle sine Undersøgelser.

Noteringspriser
for
»Slagtevægt« og »levende Vægt«.

Under foranstaaende Diskussion meddelte Docent Fjord, med Henvisning til de Sammenligninger han i sit Foredrag havde givet mellem »Slagtevægt« og »levende Vægt«, nogle Oplysninger om de Noteringspriser, der i de første 7 Uger af 1889 vare betalte for 1ste Klasses Sengsvin, hvilke Oplysninger senere ere yderligere supplerede. Det bedes dog bemærket, at Noteringerne paa de forskjellige Slagterier ikke gjælde for de samme Ugedage.

	Kroner for 100 Pund.						
	4de Januar	11te Januar	18de Januar	25de Januar	1ste Februar	8de Februar	15de Februar
Efter Slagtevægt.							
Christianshavn *)	40	40	37	37	37	37	37
Efter levende Vægt.							
Aalborg *)	25	27	27	26	26	26	28
Hjørring *)	25	27	27	26	26	27	28
Randers **)	—	27	27	—	26	27	—
Horsens ***)	24	26	26	26	26	27	28

*) Efter vedkommende Landboforeningers Medlemsblad.

**) Efter »Ugeskrift for Landmænd«.

***) Efter Meddelelse fra Slagteriet.

Landøkonomiske Meddelelser fra forskellige Egne om Aaret 1888.

Fra Egnen Nord for Esrom.

Aarsudbyttet har været ret godt; Vintersæden led en Del sidste Vinter og Foraar, og man maa særlig for Rugens Vedkommende kalde Udbyttet noget tarveligt, men til Gjengjæld har Vaarsæden været god, ialfald med Hensyn til Kvantiteten; Kvaliteten kunde ganske vist være bedre, da Høsten var noget vanskelig og Folk led af den sædvanlige Skjødesynd at skynde sig for meget! Hvad der dog mere end Sædhøsten giver Aargangen Karakter er den overordentlig rigelige **Græsproduktion** som Følge af den fugtige Sommer:

	1884	1885	1886	1887	1888
Middelvarmen for Juni,					
Juli og August	15,9	15,1	15,1	15,6	14,3
Nedbøren for Juni, Juli og					
August i Millimeter . . .	104	121	111	119	234

Her har været Græs i Mængde og Hø nok; — Bjergningen var lidt vanskelig, men ogsaa den lykkedes dog nogenlunde, saa man i det Hele taget er velforsynet med Foder. — De samme Tryk paa Landbruget, som kjendes fra de foregaaende Aar, have ogsaa ladet sig mærke i det sidste; man faaer ikke fuldt saa meget for sine Produkter som i de saakaldte »gode« Aar, man seer noget mere nøje paa hver Skilling, der udgives, og føler sig tvungen til i højere Grad end tidligere at tage Del i Arbejdet selv; — noget andet Tryk

synes der ikke at hvile paa Befolkningen her, der saa at sige udelukkende bestaaer af Bønder; deres Talent til, som Ordsproget siger: »at indrette Mund efter Madsæk«, har fortræffelig staaet sin Prøve hidtil, og der er næppe nogen Grund til at antage, at denne Evne skal svigte dem i Fremtiden. — Selvfølgelig er der jo Undtagelser fra denne, som fra enhver anden Regel, og Enkelte have maattet gaa et Trin ned ad den sociale Stige — Bønder ere blevne Parcellister og Parcellister Arbejdere, men for den store Mængde har der hverken fra Prioritetsforholdenes eller Produktprisernes Side været andre og større Vanskeligheder, end der har kunnet magtes, og det endda uden særlig store Anstrængelser. Ejendomspriserne have som i de senere Aar i det Hele taget naaet et lavere Niveau, men yderligere Nedgang har dette Aar ikke bragt; Forpagtninger er her ingen af.

De »gode Tidens« Undervisning i Luxus og Fordringer ere afløste af de »daarlige« Tidens Paalæg om Arbejde og Nøjsomhed; — det falder maaske lidt tungt til at begynde med at gaa til den Side; — men naar først Bevægelsen er begyndt, bliver man snarest tilbøjelig til at vende Benævnelsen om og kalde de første »daarlige« og de sidste »gode« Tider. Jeg taler her udelukkende om Bønderne; af Herregaarde findes her yderst faa, og de enkelte, her ere, have skiftet Ejere i de senere Aar.

Her dyrkes nu Runkelroer og Gulerødder saa at sige ved enhver Ejendom, hvor Jorden nogenlunde egner sig dertil; de fleste Bønder bruge Rapskager, hvad der vistnok for en Del skyldes Fælles- og Andelsmejerierne, hvoraf her vrimler; deres væsentlige Virkning synes at bestaa just deri, at Sansen for en bedre Fodring og et bedre Kvæghold vækkes; kan det ikke ske paa anden Maade, saa faaer man finde sig i disse Anlæg som nødvendige Onder — i det mindste til en Tid; men om de i det Store og Hele ville vise sig at være til Landbrugets Fremme kan endnu ikke afgjøres. Grundforbedringerne hvile, Redskaber skaffes ikke, Sommerstaldfodring skimtes kun fjernt i Horisonten, Mælkeleverancen gaaer strygende.

Arbejdslønnen har været som i de nærmest foregaaende Aar — en Arbejdsmand tjener omkring 500 Kr. om Aaret, en Tjenestekarl faaer 160 à 180 Kr. — og der er nok af dem.

Fra Amager.

At paavise de væsentligste Tryk for Landbruget i dette Øjeblik, er ikke let. Daarlige Sædpriser særlig for Hvede og Rug existere jo endnu, og desværre maa det siges, at de Priser, der i de senere Aar ere betalte for Jord ogsaa her paa Amager, sikkerlig have været for høje; dog formener jeg, hvis Forholdene hist og her ere noget trykkede, da ligger Skylden dels i nogen Mangel paa Dygtighed og tilbørlig Omtanke med Hensyn til de Fordringer, der i saa mange Retninger maa stilles til Landmændene, dels i at Jorderne ogsaa her paa adskillige Steder ere i mindre god Kultur \circ : at Jorderne baade ere noget udpinte og som Regel tillige særlig urene.

En Forbedring af vort Landbrugs Kaar herude maa mere ligge i en Udvikling af vore egne Evner til paa rette Maade at udnytte den Jord, vi dyrke og drive, end i ydre Forhold. — Økonomi og Flid ere Faktorer af overordentlig Betydning. — Dersom de smaa Jordbrugere, hvoraf der findes saa mange herude, ikke i høj Grad adopterede disse Egenskaber, var det umuligt for dem at leve paa saa smaa Jordstykker, som Tilfældet er. — Her er næppe Fremgang i Landbruget, dog forhaabentlig ej heller Tilbagegang. — Arbejderforholdene have ej i det forløbne Aar beredet Landbruget Vanskeligheder, og Arbejdslønnen har i det Hele taget staaet paa det foregaaende Aars Standpunkt. — Kommuneskatterne ere høje; fra den Side kan der ikke være Tale om Lettelse. Her svares 40 Kr. pr. Td. Hartkorn, og Forholdet er endda $\frac{1}{3}$ paa dette og $\frac{2}{3}$ paa Formue og Lejlighed.

Fra Egnen Taastrup—Kjøge.

Naar jeg ved Aarets Begyndelse skal meddele Tidsskriftet mine Tanker om Landbrugets nuværende Tilstand i denne Egn,

maa jeg begynde med den Tilstaaelse, at jeg har lidet Nyt at meddele, ;— Forholdene ere ikke synderlig forandrede; — medens 1887 for Sjælland var et gjenemgaaende godt Aar, bliver 1888 kun tarveligt, og dog synes Landmændene næsten at befinde sig bedre end for nogle Aar tilbage; de have lært at finde sig tilrette i Forholdene, som de nu ere, og ventelig ville blive for det første, de klage mindre og klare sig bedre; Landbrugets Modstandskraft har viist sig at være langt større end nogen havde ventet, og lægges der end ikke meget op for Tiden, saa er Tilbagegangen heller næppe værd at tale om; det synes, som om den værste Tid er gaaet, man lærer efterhaanden at spare paa de rette Steder og lægge Vægten paa de Indtægtskilder, der passe for Stedet, Manden, hans Udvikling og Evner; Kritiken er vaagnet og Opmærksomheden anspændt for at finde den rette Vej. — Dette i Forbindelse med den danske Landbostands medfødte økonomiske Sans skal nok, om alt gaaer vel, bringe Landbruget velbeholdent ud af de nuværende for mange ganske vist trykkende Forhold, — en Krise tør jeg ikke tale om, Forholdene have ikke den Karakter, — de virke mere som et langsomt Tryk, der vel kan knuge mangan En til Jorden og bøje andre, men som dog i det Hele og Store ville virke til at lære os alle nogle af de gammeldags Dyder, vi vare ved at glemme, Sparsommelighed, ædrueligt Arbejde og Taalmodighed til at vente, saa vi ikke begjære Frugten af Arbejdet, før det er gjort og kan vise sin Virkning.

Aarsudbyttet vil for denne Egn Vedkommende blive temmelig tarveligt; Sæden fyldte nok godt, men folder ikke ret stærkt, der er en Masse Smaasæd, og Kvaliteten er i det Hele taget ringe, navnlig i Forhold til Høsten 1887; — Smørpriserne, hvorefter jo ogsaa Mælkens Pris retter sig, er 4 Kr. under forrige Aars Middelpriis, og Foderstofferne, som bruges i stor Mængde her i Egnen, ere dyrere end ifjor; — det lyseste Punkt er Prisen paa Flæsk, som har været bedre end tilforn, og endnu synes at ville holde sig. — Høri er angivet, hvad der væsentlig trykker Landmanden; der er som tidligere de lave Priser paa det, der sælges, og en virkelig Fremgang

tør ikke ventes, før vi atter faa en Stigning i Prisen paa Sæd og dyriske Produkter.

Da der saa godt som slet ingen Omsætning skeer med Landejendomme, er det umuligt at opgive Prisen paa Jordens Handelsværdi; men tages der Hensyn til det, som forlanges for Jord, vil det vise sig, at Fordringerne ikke ere meget nedstemte, og at Sælgerne, naar de netop ikke ere tvungne til at afhænde deres Ejendomme, ikke ere tilbøjelige til at tabe ret meget af, hvad der tidligere er betalt for disse. Som det var at vente, vil der kun være lidt at bemærke med Hensyn til Forandringer og mulige Fremskridt i Bedriften i en Egn, hvor Jorden i mange Aar har været godt passet, og hvor der i det Hele fodres godt; — Interessen for et godt Tillæg er kjendelig i Fremgang, og Selvtillæg bliver mere og mere almindeligt paa Grund af Lødekøernes høje Pris, Faren for Kastning ved de indkjøbte Dyr og Mælkens lave Pris; gode Kviekalve ere derfor altid søgte. — Arbejdsforholdene ere i det Hele tilfredsstillende, de have næppe undergaaet nogen Forandring i den sidste Tid, og den Arbejder, der sætter Pris paa stadigt Arbejde, har uden Vanskelighed fundet dette til en Pris, der nogenlunde svarer til hans nuværende Fordringer til Livet.

Af nye Planer skal kun nævnes Projektet om Oprettelsen af et Svineslagteri i Kjøge eller Roskilde; dog er det vist meget tvivlsomt, om Planen bliver realiseret, da det synes naturligere for Københavns Opland at benytte den store By som Afsætningssted i Stedet for at etablere en Konkurrence saa nær ved samme; København med Frederiksberg forbruger mindst 250,000 Stkr. Svin aarlig, og en væsentlig Deel heraf er hidtil opdrættet i Københavns Amt; skal et Slagteri fremtidig dele disse med København, turde det være et Spørgsmaal, om det kan optage Konkurrencen med Landets øvrige Slagterier foruden de to, der allerede findes i København, saa meget mere som disse allerede nu have Vanskelighed ved at sikre sig den Slags Svin, som passe til Englands Fordringer.

Fra Egnen ved Roskilde Fjord.

Aarsudbyttet vil i økonomisk Henseende maaske knap naa sin Forgjænger. De vigende Smørpriser, Kornhøstens ringere Kvalitet og Svinepestens Virkninger have trykket Udbyttet meget i det forgangne Aar. Men Aaret 1888 sluttede alligevel med en bedre Stemning blandt Landmændene end den, der hidtil har været raadende. — Det væsenligste Tryk ligger i de formindskede Indtægter, som svække den Foretagssomhed, der ikke kan undværes, og som fremme den øjeblikkelige Besparelse, hvor der holdes paa Skillingen, mens Daleren gaaer. Man søger saa yderlig som muligt at undgaa kontante Udgifter, ogsaa hvor der ingen Tvivl er om Rentabiliteten. — Ejendomspriser og Forpagtningsafgifter have i det forløbne Aar ikke havt nedadgaaende Tendenser. — Naar Talen er om Midler til Landbrugets Fremme, da maa man skjelne mellem to Klasser af Jordbrugere: 1) de ældre, som ere halvtrætte og som Følge deraf noget stædige; de vente paa Afløsning, blandt dem er der ikke synderligt at udrette, og 2) de yngre og mere driftige, som baade kunne og ville forbedre Driften. Det, som her tiltrænges, turde være en teknisk Vejledning, ikke blot som hidtil i Mælkeri og ved Grundforbedringer som Dræning o. lign., men særlig med Nutids-Landbrugets Produktion for Øje. Hvad der spildes af vore Afgrøder og Fodringsmidler ved Frembringelsen af Mælk og Kjød, det er meget betydeligt og overgaaer langt det, man sædvanlig troer. Frembringelsen af Mælk og Kjød er en Industri af betydeligt Omfang, men med en yderst mangelfuld Teknik, især naar den sammenlignes med Smørproduktionen. Her trænges til Hjælp, men den er ikke ganske let at skaffe, blandt andet fordi selve Videnskaben staaer usikker overfor Spørgsmaalet. Og hvad det praktiske Livs Erfaring byder, det er dels saa stærkt farvet af forudfattede Meninger, og dels fremkommet under saa variable Forhold, at det er yderst vanskeligt at gjøre sikkert Skjel mellem Aarsag og Virkning. Men paa den anden Side er der ingen Tvivl om, at Landbrugets Vanskeligheder i Nutiden have deres Udspring derfra. Det er paa dette Skær, at det

nyere Landbrug figurlig talt staaer fast. Og der er Udsigt til, at det vil blive staaende en Stund. Hverken det sportlignende Landbrug, der er umætteligt i at absorbere Kapital, eller det traditionelle Landbrug, hvor alt bliver i den gamle Gænge, vil formaa at bringe vort Landbrug af den Grund, som det i Øjeblikket staaer fast paa. — Egnens Fremskridt ytre sig tydelig i Anlæg af Andelsmælkerier. Det ene rejser sig ved Siden af det andet, og man er tilfreds med Anlægene. Indirekte virke disse Mælkerier baade paa Kvægholdet og Fodringsen. Ved et Andelsmælkeri her i Nærheden besørges Mælkekjørslen efter Tur af Andelshaverne, som have Hestehold. Kjørslen betales med $\frac{1}{2}$ Ø. pr. Kande, og man er meget veltilfreds med, at Kjørslen ikke blev bortliciteret, som det oprindeligt var bestemt og ogsaa blev forsøgt, men man fandt Tilbudet for dyrt.

Arbejdsforholdene ligesom Lønningssatserne ere uforandrede. Egenlig Arbejdsløshed har der endnu ikke været, men nogen ledig Arbejdskraft vil der blive, dersom Vejret bliver mere vinterligt, saa Arbejder i Marken standses. — Kommunecafgifterne ere i Stigning, og der er ingen Sandsynlighed for, at de ville blive mindre. Udsigten er mere for, at disse Afgifter fremdeles ville stige.

Fra Lejrenguen.

Aaret 1888 kan ikke henregnes til de heldige for Landbruget. Det sene Foraar efter en sildig stræng Vinter har været mere skadelig, end man fra først af vilde indrømme, og de Høstberetninger, som bleve indgivne i Efteraaret, vise sig omtrent alle Steder ikke at kunne holde Stik. 2-rad. Byg, som blev saaet efter omplojet Hvede, giver overalt ringe Fold og daarlig strøgen Kvalitet, Blandsæden forringedes jo længere den groede, Vikker og Ærter kvalte Byg og Havre, medens de vedbleve at blomstre uden at naa Modenhed, og selv Havren, der fyldte godt og havde en tilsyneladende smuk Top, giver kun maadeligt. Gjennemsnitsfoldene, der ellers her ere 14, ville iaar ikke naa 11, og Sædudbyttet vil paa et besaaet Areal af 290 Tdr. Land blive ca. 1000 Tdr. mindre

end ifjor, hvortil kommer, at Hveden aldeles mangler, og Blandsædkornet har en meget ringe Værdi, idet det kun i kogt Tilstand kan anvendes til Kreaturfoder. Hø og Græsning vare upaaklagelige, men Smør- og navnlig Ostepriser, samt Svineprisernes lave Standpunkt ville tilsammen gjøre Nettoudbyttet af Mejerierne meget lille. Et nøjagtigt Begreb om Aarsudbyttet kan jeg ikke opgive paa dette Tidspunkt, da mit Aarsregnskab gaaer fra Maj til Maj; men at Indtægterne ikke nær kunne dække Udgifterne ved Aarets endelige Opgjørelse er desværre en Sandhed.

Det Tryk, som for Tiden hviler paa Landbruget i sin Helhed, er selvfølgelig fremkommet ved, at man har overvurderet dets Rentabilitet, ved at købe for dyrt og forpagte til for høje Priser, — fristede af de gode Konjunkturer i 1870erne og Begyndelsen af 80erne indtil Aaret 1883. Fra den Tid kan man godt sige, at det danske Landbrug i det Hele taget har givet mere eller mindre Underballance og tæret paa sine Kapitaler, samtidig med at man slet ingen Løn har havt for sit personlige Arbejde. Beviset herfor sees bedst i Kreditforeningernes og andres Udlaan, der have været i stadig Stigning, medens Grundforbedringer, Nybygninger og Anlæg af nye Indtægtskilder have stagneret. Teglværkerens slette Forretninger tale bedst for, at Dræning og Bygning er indskrænket til det allernødvendigste.

De kommunale Skatter ere stadig i Stigning, paa meget faa Undtagelser nær, saa heri skal ikke spores megen Lettelse; og vel er Tyendelønnen i de sidste Par Aar falden en lille Ubetydelighed, men samtidig er Tyendets Upaalidelighed og Flyttelyst samt Hang til bajersk Øldrikning steget ved Ølkuskenes Omkjøren fra Dør til Dør.

Af fremmede Foderstoffer bruges forholdsvis meget lidt iaar, dels fordi de staa i for høj Pris i Forhold til Sæden, naar Beliggenheden i Nærheden af større Byer ikke tillader Salg af Halm, dels fordi Sæden iaar er daarlig Handelsvare og derfor bruges til Kreaturfoder. Overhovedet er der ikke faa Landmænd, der se sig nødsagede til at fodre knappere, fordi de ved at tærské og sælge Kornet strax

om Efteraaret hurtigere komme til de for dem nødvendige Penge.

Ejendomspriserne ere faldne en Del, navnlig ved de mindre gode Jorder. Paa Forpagtningerne er ogsaa skeet Afslag; men om dette er tilstrækkeligt i Forhold til Produkternes Pris, kan først Tiden vise. Det kunde maaske nok hjælpe lidt paa Landmændene idetmindste i Kjøbenhavns og de større Byers Nærhed, at de selv tog Mellemandelen op ved Torvehaller og andre Associationssalg; thi det, som Mellemandelen nu sluger, er i mange Tilfælde (Smør, Æg, Fjerkræ, Ost osv.) 20 til 50 pCt. af Varernes Værdi.

Fra Egnen ved Jyderup.

Det forløbne Aars Udbytte har vel nærmest været at regne som Middeludbytte, idet Priserne jo ere stegne lidt paa Landbrugsprodukterne, men Landmanden trænger i høj Grad til gode Aar for atter at komme op. — Det er kun meget faa Ejendomssalg, der ere skete her paa Egnen; Priserne synes dog lidt fastere, men næsten Ingen vil købe uden ved Tvangsauktion, hvoraf her har været nogle enkelte. Igaar hørte jeg imidlertid, at en Gaard paa 30 Tdr. Land var solgt til 1100 Kr. pr. Tdr. Land, naar man medregnede den kapitaliserede Arvefæsteafgift.

Her i Kommunen have vi nu kunnet begynde at slaa af paa vore Kommuneskatter, idet vi ifjor og iaar omtrent have slaaet 2 Kr. af pr. Td. Hartkorn, men ellers holde Skatterne sig vistnok uforandrede i Nabokommunerne. — Det eneste Nye herpaa Egnen er Andelsmejerierne, som florere i høj Grad. Det mig nærmeste har c. 124 Deltagere og det synes at gaa godt. En Deltager meddelte mig, at de havde faaet ca. højeste Notering for 1 Pd. Smør af hver 26 Pd. Mælk samt den skummede Mælk, og saa havde de til Administration og Afdrag ladet staa 4 Ø. pr. Kande og deraf faaet de 3 Ø. tilbage, altsaa synes det at være et godt Resultat. Afdragene skulle tilendebringes i 10 Aar.

Fra Samsø.

Det væsentligste Tryk, der for Tiden hviler paa Landbruget, er Landbrugsprodukternes Nedgang i Pris, Overgangen fra Korn til Kreaturer og disses Produkters Salg samtidig med Driftsomkostningers Forhøjelse. — Ejendomspriserne ere meget dalende og Forpagtningerne noget dalende, men rette sig tildels nu mere efter Korn og andre Produkters Priser. — De vigtigste Fremskridt i de senere Aar have været Oprettelsen af Andelsmejerier, forbedret Svinehold, udvidet Roedyrking, Gjødskning og bedre Besaaning af Græsmarken samt delvis Staldfodring. — Arbejderforholdene ere gode, men det er dog vanskeligt at faa gode Kreaturpassere og Malkepiger. Arbejdslønnen er lidt stigende i de senere Aar, dog ikke meget nu. — Kommuneskatterne ere ikke faldende.

Fra Egnen Kallundborg—Slagelse.

Aarsudbyttet maa destoværre igjen for sidste Aar kaldes daarligt, og som en sikker men sørgelig Maalestok maa anføres, at den pekuniære Status er ringere ved Slutningen af Aaret 1888 end den var et Aar forud hos Jordbrugerne. Udbyttet af Mejerivæsenet er imidlertid, navnlig for den mindre Jordbruger, bedre i sidste Aar end forrige, fordi de ved Hjælp af Andelsmejerierne have faaet mere Udbytte af Mælken og derved ere ansprogede til at fodre bedre og anvende mere Omhyggelighed ligeoverfor Besætningerne. Aaret 1888 har ogsaa givet rigeligere Græs og Grønfoder, men saa har paa den anden Side det kolde og vaade Vejr forringet Kreaturerne Mælkeydelse, især hvor de til Stadighed have maattet være paa Marken Sommeren igjennem. Smørpriserne have ogsaa i Slutningen af 1888 været bedre end i 1887. Men hvad der gjør Aarsudbyttet saa ringe, er jo den daarlige Høst af Sæd og Rodfrugter, og det er jo navnlig paa saadanne gode Jorder, som denne Egn har, at Udbyttet er blevet saa langt under Forventning; thi det viser sig stadig, at jo stærkere Bonitet Jorden er af, desto ringere er Udbyttet forholdsvis; de lette Jorder i god Gjødningskraft give flest Fold og den smukkeste Handelsvare. Det er da navnlig Hveden, som giver

saa stor Underballance i Kornregnskabet; thi hvor man er vant til at faa 20 à 22 Fold, og iaar maa nøjes med 10 à 12 Fold, der giver det paa mange Steder et mindre Udbytte, der omtrent andrager, hvad Familien skulde leve af.

Det er for høje Prioriteter, for store Driftsomkostninger, forringet Driftskapital og stigende kommunale Byrder, der trykke Landbruget. Det er jo saa rimeligt, at de Ejere, der have overtaget deres Ejendomme i de gode Aar, hvor de lokkede af de høje Priser paa alle Produkter og i Haabet om, at disse gode Tider vilde vedblive, have givet c. 1000 Kr. pr. Td. Land og selv kun ejede en lille Del af Kjøbesummen, at de i disse ringe Aar med smaa Priser paa alle Produkter, uagtet al anvendt Flid og Sparsommelighed, have svært ved at komme igennem de daarlige Tider. — Ejendomspriserne ere omtrent som i de sidste Aar, dog synes det, som om der snarest er lidt Sandsynlighed for en lille Stigning; men der bliver nu mere end tidligere gjort betydelig Forskjel paa god produktiv Jord, der strax uden stor Bekostning kan give godt Udbytte og paa Jord, der kræver Penge og Arbejde for at kunne komme til at give tilfredsstillende Udbytte. Nye Forpagtninger blive nu ikke indgaaede uden til en Afgift, der staaer i Forhold til de nuværende Konjunkturer, og de gamle Forpagtninger ere som Regel nedsatte.

Beretningerne om den bedre Fabrikvirksomhed i England og de højere Skibsfragter give Landmændene lidt Haab om bedre Tider, og den Formening, at dette er Grunden til de noget højere Priser paa Smør, Flæsk og Kjød, giver Haab om, at denne Stigning i de vigtigste Produkter vil holde sig og mulig forøges, og det staaer dog ogsaa som et Lyspunkt, at vi iaar for vor daarlige Sød faa lidt højere Pris end for den gode Vare ifjor, hvad der ogsaa synes at samstemme med den Antagelse, at det ikke i Længden kan betale sig for de oversøiske Lande at exportere Korn til Europa til de meget lave Priser. — Landmændenes egen Selvhjælp til at ride de daarlige Tider af ved Sparsommelighed og anspændt Flid og Umage for at levere 1ste Klasses Produkter bliver i Almindelighed nu præsteret efter bedste Evne. Det maa ogsaa bestemt

kunne siges, at der er betydelig Fremskridt i Agerbruget, som navnlig viser sig ved en omhyggeligere og mere rettidig Behandling af Jorden, en stadig Stræben efter en Drift, hvor langstraæet Sæd veksler med Foderafgrøder, en stadig stigende Rodfrugtavl og Indskrænkning af de fleraarige Græsmarker, der sikkert er rigtigt paa denne Egn, hvor vi som Regel faa mindre Regn end andre Steder. Man er ogsaa mere omhyggelig med at skaffe godt Sædekorn og Frø; bedre Redskaber indføres ogsaa, navnlig gode Saamaskiner og paa adskillige Gaarde er nu anskaffet Radsaamaskiner. — Der er ogsaa en glædelig Fremgang med Besætningernes Forbedring, hvad der jo navnlig skyldes Andelsmælkerierne og lettes ved Kvægavlsforeningers Virksomhed, der giver Folk Lejlighed til altid at kunne benytte gode Tyre og lukker Øjnene op for, hvad Forskjel der er paa gode produktive Dyr i Sammenligning med de mange simple Individuer, der tidligere have forringet Udbyttet saa meget. Nu have ogsaa de nye Svinelagterier i Holbæk og Slagelse begyndt deres Virksomhed, og der viser sig megen Interesse for at anskaffe forbedrede Svineracer, saa at det kan blive muligt at frembringe det ønskede og dyrest betalte Flæsk. Der er i det Hele taget kommet en stærk Kappelyst frem navnlig blandt de mindre Jordbrugere, som sikkert vil have en fremtidig god Virkning. Arbejdsforholdene ere meget gode; den nødvendige Kraft er tilstede og ikke nogen overflødig. Heldigvis har den samfundsopløsende Socialisme ikke faaet noget Indpas her paa Egnen. Lønnen er snarere stigende end faldende, og da der arbejdes saa meget med gifte Folk, bliver Arbejdskraften dyrere end Tiderne egentlig kunne taale; men paa den anden Side er det jo glædeligt, at Arbejderen kan have det nogenlunde godt. Kommuneskatterne ere næsten allevegne i Stigning, og det stakkels Hartkorn maa jo stadig holde for.

Fra Korsør—Skælskøregnen.

Landbruget drives Aar for Aar mere og mere intensivt, hvilket især gjør sig synlig gjældende i en god Behandling af Jorden, en stadig mere udvidet Roedyrkning, særdeles gode

Kobesætninger samt en baade hel og delvis Staldfodring om Sommeren; — den første dog sjældnere, hvorimod delvis ofte til stor Tilfredshed.

I denne Egn har der i det sidste Aar været rigelig Arbejdskraft til rimelige Priser. Naar fratages enkelte fordrukne og dovne, saa er Arbejderen her omkring velstillet, og Egnen er hvad man kalder ret velhavende. Jeg tilskriver dette, at vi ikke have nogen Jernbane paa nær Hold. En saadan kan være ret behageligt, men jeg troer ikke gavnligt for det sociale Liv. — De kommunale Skatter have holdt sig i flere Aar paa samme Standpunkt, men de ere høje, ca. 22 Kr. pr. Td.Hartkorn. — I Slagelse er oprettet et Andelssvineslagteri, som man lover sig en Del af. Desværre har det faaet et temmelig politisk Præg, af hvilken Grund vistnok kun faa store Gaarde ere gaaede med, skjønt Forretningen sikkerlig baade er sund og god. Undertegnede har paataget sig at levere 200 Svin aarlig, og Maximumsvægten er sat til 210 à 220 Pd. Det vil naturligvis falde vanskeligt, inden man lærer at producere den Slags Svin, og mange Skuffelser vil man naturligvis faa. Men er bare Bestyrelsen dygtig og Bedømmelsen retfærdig, saa vil det nok hurtigt udvikle sig til en stor Forretning. Foreløbig er der kun tegnet til fast Leverance ca. 11 000 Svin, men jeg er overbevist om, at 20 à 30 000 Stkr. let ville naaes, da Slagelse har et fortrinligt Opland. Til Slagelse Opland kan jo paa Slagteriets Omraade regnes baade Skælskør, Korsør og Sorø Omegn, ja selv Ringsted kan medtages.

Fra Fuglebjerg — Næstvedegnen.

Svinepriserne have vel bedret sig lidt i det sidste Aar, men dog ingenlunde saaledes, at Udbyttet kan sammenlignes med tidligere Aar, og naar man beregner Fodersæden, som opfodres til Svinene, til almindelig Pris, bliver der kun lidt og undertiden intet tilbage for Affaldet fra Mejeriet, som Svinene have fortæret. I Øjeblikket staaer man ogsaa noget famlende overfor Valget imellem at fede store Svin eller Sengsvin; som Regel har man jo endnu hverken tilstrækkelig

Svinebesætning eller Husrum til Sengsvinproduktionen, som sandsynlig vil blive Hovedsagen i Fremtiden, særlig dersom Tyskland vedblivende forbyder Indførsel. — Det væsenlige Tryk for Landvæsenet er Misforhold imellem Indtægter og Udgifter. Afgifter og alle Udgifter ere tilnærmelsesvis som tidligere, men Indtægterne ere meget forringede, som Regel snarere over end under en Fjerdedel. Det er derfor meget vanskeligt og tildels umuligt for Landmanden at have Balance imellem Indtægter og Udgifter. — Ejendomspriserne ere vel under almindelige Omstændigheder ikke faldne meget i det sidste Aar; men man hører kun om faa Salg, idet Enhver saavidt muligt søger at undgaa Salg. De enkelte forefaldne Tvangsauktioner kunne ikke sættes som Norm, da Gaarden, inden det kommer dertil, er i en meget forkludret og daarlig Tilstand. Forpagtningsafgifterne ere i alt Fald ved Fornyelse gennemgaaende læmpede en Del, men vistnok meget faa Steder tilstrækkeligt.

Det vil sikkert bidrage til en Bedring i de trykkede Forhold, naar Fabriksdriften i de større Byer igjen kunde faa fuldt op af lønnende Bestillinger. Det forekommer mig, at vore og Industriens Produkter kunde og burde beskyttes ved Told og lignende, ligesaa fuldt som alle andre Lande gjøre dette. Jeg vil blot henvise til, at her aarlig indføres mange 1000 Tdr. Majs og især svensk Havre, som ikke fortoldes. For flere Aar tilbage blev udelukkende brugt Byg til Brændevin, nu derimod alene Majs. Dette maa dog absolut trykke Bygpriserne; om det kan bidrage til at Brændevin bliver billigere, kan være mulig, men dette er vist ingen Nytte til. Det maa ogsaa absolut være imod Landbrugets Interesse, at saa megen svensk Havre indføres uden at fortoldes. Til Regimenternes Heste bliver næsten udelukkende kjøbt svensk Havre, som dog er af saa langt ringere Kvalitet end den danske, men det trykker Priserne stærkt ned.

Dyrkning af Roer, Sommerstaldfodring og Oprettelse af Andelsmejerier gjør stadig Fremskridt. De nu alle Steder oprettede Tyreforeninger ville sikkert ogsaa komme til at gavne de smaa Landbrug meget. De forskjellige Landboforeninger

udvide ogsaa stadig deres Virksomhed og gjør megen Nytte. Arbejderforholdene her paa Egnen ere gode; der er Tilfredshed hos Arbejderne, men Mejeripigerne ere dog stadig noget vanskelige at faa. Kommuneskatten er ikke gaaet ned i de senere Aar.

Fra Stevns.

Aarsudbyttet har i dette Aar været alt andet end tilfredsstillende; den strænge Vinter og Frosten langt ud ad Foraaret har tildels ødelagt Hveden, som næppe i Gjennemsnit vil give mere end Halvdelen mod de sidste Aar, og Kjærnen er som Regel slet udviklet paa Grund af Sommerens Mangel paa Varme, hvad der jo og har bidraget til at Vaarsæden, ogsaa Byg, har udviklet sig slet, særlig hvor der dyrkes finere Bygsorter, som kræve en længere Voxetid og altsaa tidligere Saatid. — De lave Kornpriser er vel nok det, som mest trykker Landmanden. Prisen er vel nok noget højere end sidste Aar, men da Sædens Vægt er ringere, vil Prisen pr. Td. næppe blive større. Smørpriser og Flæskepriser ere jo bedre end ifjor og maa vel siges at være saa gode, at det lønner sig at fodre med Kraftfoderet. Ejendomspriserne stille sig som i de sidste Aar. Omsætningen har været meget lille. Det vilde være uretfærdigt at sige, at Landbruget her i Egnen ikke har gjort Fremskridt i de sidste Aar. Jorden arbejdes bedre og med bedre Værktøj, Roedyrking er meget anvendt, stærkere Fodring er indført, bedre Besætninger holdes, hvortil da de i de sidste Aar oprettede Tyreforeninger meget bidrage, ligesom ogsaa Andelsmejerierne. Staldfodring er kun lidt brugt og da kun kort Tid om Sommeren, naar Græsset bliver knapt. I Retning af Dræning skeer kun lidt, og der er Trang for hurtigere Fremgang. Arbejdskraft og Daglønnen har holdt sig ved tidligere Tilstande; almindelig 120 Øre pr. Dag og i Høsten 150 Øre. — Kommuneskatterne ere ikke faldne, og der er ingen Udsigt til at de vilde det. Fordringerne til Kommunerne stige stadig særlig i Retning af Skoler og Veje.

Fra Faxe—Rønnedeegnen.

Landbrugets Aarsudbytte har for Faxe—Rønnedeegnen for Høstens Vedkommende bragt stor Skuffelse og maa sikkert for dennes Vedkommende betegnes som det ringeste vi i mange Aar have kjendt. — Hveden har givet under al Kritik slet, saavel i Kvantitet som Kvalitet, Rugen tildels ligesaa; jo længere man kommer frem med Tærskningen, jo større bliver Skuffelsen, og dette gjælder ogsaa tildels for Vaarsædens Vedkommende, og er navnlig for denne sidste Kvaliteten af temmelig ringe Beskaffenhed, saa for Kornhøstens Vedkommende er Udbyttet ringere, end vi have kjendt det i mange Aar, og da navnlig ogsaa af den Grund, at Priserne, som man en Tid af Efteraaret syntes at øjne en Bedring i, ikke have holdt sig. — Smørpriserne have jo hele det sidste Aar været yderligere nedadgaaende. Fourage, saavel Kjærne som Hø og Halm, mærker man tydelig i Vinter paa Besætningerne har en betydelig ringere Foderværdi end sædvanlig. Gjennemgaaende malke Køerne ikke saa godt som de foregaaende Aar, uagtet de ved Indbindingen i Reglen vare ved godt Huld. — Et lille Lyspunkt viser der sig dog iaar med Hensyn til Fedningen, idet det lader til at skulle svare ordenlig Regning at fede Udsætterne fra Malkebesætningerne; ialfald har man dog hidtil opnaaet nogenlunde antagelige Priser for de Individder, som til Dato have været tjenlige til Afgang. Svinepriserne have jo ogsaa været noget bedre i Efteraaret og det forløbne af Vinteren, hvad jo har en stor Betydning for Udbyttet af Bedriften. — Om Ejendomshandeler høres saa at sige ikke her paa Egnen, og om de enkelte, som finde Sted, gjælder, at Priserne ere gaaede $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ ned imod for nogle Aar siden. Ogsaa Forpagtningsafgifterne ere tildels omskrevne i Produkter, og tillige er jo ogsaa almindelig en Lømpelse indrømmet. — Det ene Andelsmejeri efter det andet voxer jo op omkring i Egnen; om nu dette ubetinget kan siges at være et Fremskridt eller ialfald et Gode for de mindre Jordbrugeres Vedkommende, kan vel maaske være tvivlsomt, Sagen kan jo sees fra forskjellig Synspunkt. — Delvis Som mer staldfodring er bleven mere og mere almindelig saavel paa de større som

mindre Gaarde. Afsætningsforholdene ere i enhver Henseende gode i Forhold til andre Egne. — Arbejdsforholdene ere upaaklagelige og Arbejdslønnen er ikke dalet. Arbejdsløshed kjendes ikke for de stadige og ordenlige Arbejdere, og i det Hele maa det siges, at Tilbud og Behov af Arbejdskraft saa nogenlunde passer her paa Egnen. — De kommunale Afgifter ere lige som i de sidst foregaaende Aar.

Fra Sydsjælland (Vordingborgeggen).

Det viser sig mere og mere, at den fugtige og kolde Sommer har havt en lidet heldig Indflydelse paa Høstudbyttet, og altsaa ogsaa, forsaavidt en Del af Høsten aftærskes inden Nytaar, paa Udbyttet i 1888. Hvad der imidlertid hjælper noget paa dette, er den større Mælkemængde, som det mere end almindelig rigelige Græs har givet. Kun Skade, at Smørpriserne vare saa lave, saa at det dog ikke kunde blive helt godt. Det er i det Hele taget især de lave Priser paa alt, hvad der skal sælges, og de temmelig høje Priser for hvad der skal kjøbes, især Foderstoffer, der lægge Hindringer i Vejen for Fremgang i pekuniær Henseende, ja man kan vel sige, at ogsaa det lægger en Dæmper paa alle andre Fremskridt. — Ejendomspriserne ere som Følge heraf faldne temmelig betydeligt, men det maa dog indrømmes, at de Ejendomme, der komme i Handelen, for Størstedelen høre til de mindre gode. — Prisen paa Forpagtninger er nedadgaaende, men da næsten ingen af Kontrakterne ere udløbne her omkring, er det vanskeligt at sige, hvilke Fordringer der stilles af Ejerne. Blandt de mindre Jordbrugere er der mange, der sætte hele deres Lid til Andelsvæsenet, Andelsmejerier, do. Svineslagterier o. desl.; om dette vil holde Stik vil Tiden vise, men det er dog vistnok tvivlsomt, om der vil være saa meget vunden derved, at det virkelig kan gjøre Udslaget. At Andelsmejerierne hjælpe til at vække Sansen for bedre Kvæg- og Svinebesætninger er utvivlsomt; foreløbig gaa Forbedringerne kun langsomt for sig, men der er dog i den Retning Fremgang at spore, støttet af Tyreforeningerne. — Arbejdsforholdene have været normale; her er rigelig Arbejdskraft,

men dog Arbejde til alle, der ville bestille noget. Hertil bidrages ikke saalidt af de enkelte Sukkerroedyrkere her findes, thi denne Kultur giver meget Arbejde, især om Efteraaret. — Kommuneskatterne ere hverken faldne eller stegne i de sidste Aar, og navnlig troer jeg ikke man kan sige, at Fattigbyrden er stegen af nogen Betydning. Udbyttet af Kærne er næppe saa godt som det burde være i Forhold til det Kraftfoder, de faa, og ogsaa Heste og Svin ville ikke rigtig komme dem af det, de faa. Det maa uden Tvivl ligge i, at den lidet vægtige Kjærne ikke har den Foderværdi som ellers, thi da Kreaturerne kom paa Stald i bedre Foderstand end de pleje, skulde man jo synes, at de netop rigtig maatte kunne give noget for, hvad de fik. Der klages stadig over, at vort Byg ikke er godt til Malt, da det ikke vil spire; skulde denne Fejl ved det ikke ogsaa have noget at gjøre med dets mindre Foderværdi?

Fra Møen.

Man hører stadig Klage over de daarlige Tider, og Samtalen imellem Landmændene kommer hurtig ind paa, hvor lidt Høstudbyttet i 1888 har svaret til Forventningerne. Det er derfor den almindelige Mening imellem Mand og Mand, at det vil blive det daarligste Aar siden 1881. Men alle disse mørke Betragtninger hjælper os ingen Vegne; thi jo daarligere Tiderne ere, desto mere maa der arbejdes, og vi havde vistnok næppe faaet det Sammenhold eller Samarbejde her i Egnen, som nu findes, dersom ikke det var kommen til at staa som en tvingende Nødvendighed, at der maatte gjøres noget for at bære de Byrder, som tyngde de fleste Agerbrug. Det første og største Skridt var Sukkerfabrikken, derefter Andels- og Fællesmejerierne, og nu i denne Tid arbejdes der for en Deltagelse i Andelssvineslagteriet i Masnedsund. Alle disse Foretagender ere et Udslag af Tidens Ugunst, som næppe i gode Aar ville kunne sættes igjennem her. — At Produktionen af Smør og Flæsk er stegen ganske betydeligt, er en Selvfølge; men hvad der kniber mest, er om Vinteren at faa udført vore Varer, da Isen hurtig afskærer Forbindel-

sen. Det har derfor i flere Aar været et almindeligt Ønske at faa en Jernbane, som om Vinteren kunde sikre os stadig Udførsel. Statsbanernes Ingeniører have i denne Anledning sidste Aar undersøgt Terrænet, og en Betænkning foreligger derom; men derfra og til at faa en Bane er et temmelig langt Spring; dog seer det ud til, vi alligevel i den nærmeste Tid ville faa et Resultat, naar blot de forskjellige Interesser kunne komme til at virke sammen.

Fra Falster.

Udbyttet i det forløbne Aar har været meget simpelt, et af de tarveligste vi længe have havt, uagtet vi have havt mange daarlige Aar. Grunden dertil er selvfølgelig først og fremmest den manglende Hvede og kun en meget middelmaadig Avl af alt andet, navnlig naar Kvaliteten tages med i Betragtning. — Udbyttet af Mejerierne er tarveligt nu siden Indbindingen, Høet tarveligt og Roer kun tilstede i ringe Mængde; se ogsaa det er en Skuffelse. — Dog er Ejendomspriserne snarest strammere end hidtil, og afgjort forholder det sig saaledes med Forpagtningsafgifterne. Det er altsaa Haab om bedre Tider, der gjør sig gjældende. Som Sagerne staa i Øjeblikket er der aldeles ingen Grund til ovennævnte Stigning. — Udbyttet af Køerne bliver efterhaanden arbejdet op. Andels- og Fællesmejerierne, som stadig endnu bygges nye, have gjort og gjøre i saa Henseende Gavn, idet de have hjulpet alle Sinkerne til at fodre, og havde disse ikke havt den nogenlunde stabile om end ikke store Indtægt af den solgte Mælk, havde det sikkert seet særdeles galt ud for dem. Og de have derved lært at fodre. Men fremdeles holde de dygtigste Bønder Mælken selv.

Folk er meget mere sparsommelige end for nogle Aar tilbage, og det gjælder ikke alene Udgifterne til Driften, saaledes at bl. a. ogsaa Arbejdsomheden er større, men ogsaa i meget høj Grad dette, at man har færre Fornødenheder. Levemaaden er i det Hele taget bleven adskillig tarveligere. Om dette vil slaa til saaledes, at Folk holdes oven Vandet i sin Almindelighed, vil bero paa Tiderne. Blive de ikke bedre,

er der mange, som ikke kunne gaa Pinen igjennem. — Der begynder her paa Egnen at komme Røre i Spørgsmaalet om Kvægavlerforeninger. Maribo Amts økonomiske Selskab drøftede i Vinter Sagen i et Udvalg og vedtog et Udkast til Love og de nødvendige Foranstaltninger, saaledes at man mente, at de Kvægavlerforeninger, som dannes, kunne staa sig ved at slutte sig sammen. Derved tilsigtes opnaaet en Enhed og Sikkerhed i Arbejdet, som forhaabenlig vil kunne gavne herhjemme, men mulig tillige vil kunne faa Betydning overfor Salg til andre Landsdele af Tillægsdyr. — En stor Svøbe for mangan en dygtig og stræbsom Bonde her paa Egnen er de letsindig indgaaede Kavtionsforpligtigelser. Gaaer det galt et Sted, er det ikke sjældent, at der drages en hel Række med.

Fra Østlolland.

Medens Høsten 1887 var et godt Middelaar og for Vintersæden ikke saa lidt over Middelaar, staaer Høsten 1888 som en Modsætning hertil, og det er særligt Hveden, som her paa Egnen mange Steder maa siges at være ren Misvæxt. — Græsningen har derimod været ualmindelig god til langt hen paa Efteraaret, og Mælkeudbyttet har været meget stort. — Efter hvad man har tærsket, er man paa det rene med at Høsten er simpel. Selv paa Steder, hvor Bygget saa godt ud, giver det langt under Forventning. Der bliver meget mindre til Salg end der plejer, og det er derfor intet Under at der rejses det Spørgsmaal: »hvad skal dette blive til?« Kan der ikke ventes bedre Priser paa Produkterne, bliver det galt for mange. Endnu er der ikke megen Tale om Ejendoms-handeler; de enkelte Ejendomme, som sælges, ere som oftest i en saa slet Forfatning, at de i Virkeligheden ere dyre nok trods det at Kjøbesummen synes lav. I Forpagtningsforholdene er der i de sidste Aar ikke skeet nogen Forandring; nogle enkelte større Gaarde her i Egnen ere blevne forpagtede paa ny og have faaet Paalæg i Afgiften. — Hvad der er Fremgang med her i Egnen, er Kvægbesætningen i det mindre Landbrug. Efterat Fælles- og Andelsmejerierne ere blevne almindelige, er Mælkeydelsen for Vinteren i Stigning, og de

fleste Steder forøges Besætningen tilligemed. — I Arbejderforholdene er der ikke nogen væsentlig Forandring at bemærke; Tjenestekarlenes Løn er maaske lidt dalende. I denne Egn er der sjældnen Mangel paa Arbejde for den gifte Arbejder. — Kommuneskatterne ere i Almindelighed ikke stegne i de senere Aar.

Fra Langeland.

Det hele Aarsudbytte maa betragtes som ringe; som den væsentlige Grund her paa Egnen maa fremhæves Hvedens og Byggets ringe Kvalitet og Kvantitet samt den ikke høje Mejeriindtægt, som trods det gode Græsaar er bleven forringet ved lave Oste- og Svinepriser. — At Folkelønnen, Skatterne og Afgifterne ere høje i Forhold til Indtægterne bidrager ogsaa til at forringe Aarsudbyttet. — Her er ikke skeet Forandringer med Forpagtningsafgifterne, og Ejendomssalg finder næsten ikke Sted. — I Husdyrbruget og Mælkeriet skeer Fremgang i Forbindelse med delvis Staldfodring. — De mange Andelsmejerier, som ere anlagte her paa Øen, bevirke, at Andelshaverne mere og mere erkjende Betydningen af godt Kvæghold, som bedrer sig stærkt.

Fra Sydfyen.

Det forrige Aars Udbytte kan for denne Egns Vedkommende vistnok kaldes nogenlunde tilfredsstillende; Vinterkornet, som var meget tyndt, giver kun lidt Udbytte, men er Sommerkornet desto bedre; skjøndt Mangel paa Solvarme og den sildige Indhøstning giver Byg og Havre et meget godt Udbytte, kun er Kvaliteten af Sæden ikke saa god som under andre Forhold. — Mælkeudbyttet har været temmelig godt, begrundet paa det gode og rigelige Græs hele Sommeren. — Landbruget her paa Egnen følger med Tiden. Dræningen er saa godt som tilendebragt, Sommerstaldfodringen anvendes delvis de fleste Steder; Mælken sælges, Køerne kælve tidlig og fodres meget stærkt om Vinteren. Af nyere Redskaber anvendes baade forbedrede Maskiner til Korn, Jorden og paa Mejeriets Omraade. — Kommuneskatterne stige i en

foruroligere Grad. — Hesteavlens Fremme er for Tiden det staaende Thema.

Fra det nordøstlige Fyen.

Udbyttet i 1888 er for Kornavlens Vedkommende meget ringe paa denne Egn, saaledes at Aaret vel endogsaa maa regnes mellem de ringeste af de mange daarlige Aar, som de sidste 12—13 Aar have bragt. Vintersæden fyldte kun lidet, og om den end enkelte Steder giver ret tilfredsstillende, er Reglen dog, at den kun giver lave Fold. Vaarsæden groede stærkt i denne fugtige men kolde Sommer, og den gav vistnok gennemsnitlig flere Læs pr. Td. Land end almindeligt; men Udbyttet af Tærskningen svarer ikke hertil for Byggets Vedkommende. Uden Tvivl vil Avlen af Byg kunne anslaaes til 2—3 Fold under en Middelhøst, og dets Kvalitet er tilmed ikke god. Derimod synes det, at Havren giver et ret tilfredsstillende Udbytte, og den er vistnok Aarets mest vellykkede Afgrøde. — Roer og Kartofler have ogsaa givet et meget tarveligt Udbytte, kun $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ af Middelhøst. Roemarkerne stod vel tilsyneladende godt, men Roen opnaede kun en ringe Størrelse. — Derimod har Græs- og Grøntfoder-Markerne givet en god Afgrøde, og der blev uden Tvivl avlet mere Hø end sædvanlig. — Om end Mælkeproduktionen har været ret god, kan dette ikke dække det store Deficit som Kornavlens, særlig Sælgekornet, Hvede og Byg, har givet, og Resultatet bliver, at 1888 for denne Egns Vedkommende maa indtegnes mellem de meget daarlige Aar.

Det forløbne Aar har snarere forøget end lettet det Tryk, der nu saa længe har hvilet paa Landbruget. Som jeg tidligere har udtalt, seer jeg den væsentligste Aarsag til dette Tryk i de mange daarlige Avlsaar, vi siden 1875 have havt; de lavere Priser paa Landbrugets Produkter, som samtidig ere indtraadte, have selvfølgelig bidraget til at forøge Trykket, men ere næppe Hovedaarsagen dertil. God Jord i god Kultur giver i jævnt gode Aar, med de nuværende Priser paa Landbrugets Produkter, et meget respektabelt Driftsoverskud, og saadan Jord er i Virkeligheden heller ikke gaet synderlig ned i Værdi,

naar ikke Salg skal fremtvinges. Men skal man regne et ordentligt Driftsoverskud, er det nødvendigt at have sin Jord i god Kultur; med lave Gjennemsnitfold opnaaer man intet eller kun lidet Overskud.

Herpaa Egnen er kun skeet meget faa Ejendomshandler, saa at det er vanskeligt at have noget sikkert Skjøn om Priserne; Tilbagegangen er i hvert Fald ikke stor. Forpagtningsafgifterne ere vel i Reglen reducerede noget imod tidligere; den væsentligste Forandring bestaaer dog vistnok i, at Afgiften nu i Reglen bestemmes efter Prisen paa Korn og Smør.

Det væsentligste Fremskridt, som kan noteres, er vistnok en stærkt forøget Mælkeproduktion, især i Bøndergaardene. Mange af disse have her faaet en Indtægtskilde, som de tidligere næppe have kjendt. I Reglen leveres Mælken til Andels- eller Fællesmejerierne, som jo nu findes overalt. Kvæget fodres bedre end forhen, baade Vinter og Sommer; delvis Sommerstaldfodring er bleven temmelig almindelig. Kvægracerne søges forbedrede, i hvilken Henseende bemærkes, at her er oprettet ikke faa Tyreforeninger.

Lønnen til det faste Tyende er maaske lidt lavere end tidligere, men det er endnu ingenlunde let at faa hverken Piger eller Karle.

Fra Midtfyen.

Naar man, ved Landbrugets Aarsudbytte i 1888, tænker paa den Indtægt, som Landmanden havde faaet af Kornavlén i 1887 og de dyriske Produkter samt andre Afgrøder ved Kornet i 1888, maa Aarsudbyttet kaldes godt for denne Egns Vedkommende og, hvad alle bedre og veldrevne Gaarde angaaer, endogsaa meget godt.

Hertil bidrager først den gode Kornavl i 1887; thi vel vare Priserne smaa, c. 5 $\frac{1}{2}$ Øre for 1 Pd. Hvede, 4 Øre for Rug og mellem 4 og 5 Øre for Byg og Havre; men der var næsten alle Steder noget at sælge, som oftest betydelig mere end til at dække Indkjøbet af Kraftfoder, hvorimod der med en mindre Avl intet bliver tilovers til Salg, og det er da tydeligt, at alt hvad der kommer ind ved Kornsalg er ren

Indtægt sammenlignet med Aar, hvor der intet Korn kan undværes hertil. —

Den anden Grund til det gode Aarsudbytte var de, i Forhold til Priserne paa Kraftfoderet, gode Priser paa dyriske Produkter og den bedre Evne, som de mindre Jordbrugere nu, ved Hjælp af Andelsmejerierne, have til at udnytte Mælken. — Naar 100 Pd. Mælk i 1888 omtrent have kunnet udbringes i 445 Øre, udgjøre Driftsudgifterne c. 125 Øre, hvorefter Mælken altsaa har betalt det Foder, hvoraf den er produceret, med c. 320 Øre. Heraf ere, ved en Kraftfoderanvendelse af c. 1500 Pd. pr. Ko, Udgifterne 142 Øre, hvorefter der bliver til Betaling af det grove Foder 178 Øre pr. 100 Pd. Mælk. — I de bedre Aar i Halvfjerdserne var dette Forhold omtrent saaledes: 100 Pd. Mælk kunde Brutto udbringes til c. 600 Øre. Driftsudgiften var c. 170 Øre. Det var navnlig Kosten og Hestearbejdet, som vare dyrere, hvorimod den kontante Arbejdsløn snarere var lavere end nu. Foderet pr. 100 Pd. Mælk blev altsaa betalt med 430 Øre, hvoraf de 1500 Pd. Kraftfoder kostede c. 225 Øre, saaledes at det grove Foder dengang, ved en lignende Mejeridrift, vilde være bleven betalt med 205 Øre eller 27 Øre mere end nu for hvert 100 Pd. produceret Mælk. —

Sandheden ere imidlertid den, at disse 27 Øre som Regel slet ikke opnaaedes i Halvfjerdserne, hvorimod der nu ere langt flere Mejerier, som naa de 178 Øre for det grove Foder svarende til 100 Pd. Mælk, end der var i hin Tid, — hvor Mejeridriften mere vare i sin Barndom her i Landet, og hvor der foretoges saa mange daarlig motiverede Forandringer med Besætningen og Mejeridriften. —

Ogsaa for Mejeribesætningens Vedligeholdelse har Aaret været heldigt paa denne Egn, hvor Vedligeholdelsen næsten udelukkende skeer ved Tillæg, idet Priserne paa Udsættene og Kvier have været højere end ellers i de senere Aar.

Ja selv Svineholdet, som var hjemsoget af saa mange Besværligheder, navnlig som følge af Svinepesten, har, hvor det har været passet godt, kunnet betale Mejeriaffaldet med den sædvanlige Pris af $\frac{1}{2}$ og 1 Øre for respektive 1 Pd.

Mælk og 1 Pd. Kjærnemælk naar Beregningen gjøres paa den sædvanlige Maade, ved fra Bruttoudbyttet at drage: Kraftfoder sat til Kjøbmandspris, Roer til $\frac{1}{10}$ heraf samt Driftsudgifter og beregne Overskudet som Betaling for Mejeriaffaldet. — Da der nemlig behøves lidt over 4 Pd. Kraftfoder til Produktionen af 1 Pd. levende Svin, som i Gjennemsnit er udbragt til mellem 22 og 25 à 26 Øre, og da 1 Pd. Korn til Svinene kunde have for under 4 Øre, vil der fremkomme et godt Overskud for Affaldet, hvad ogsaa faktisk ofte har været Tilfældet. —

Fedning af Kreaturer har kun været dreven lidt og med meget forskjelligt Resultat; men dog bedre end i 1887. —

Seer man derimod paa Aaret 1888 med Henblik paa Avlen navnlig af Korn og Roer i dette Aar, bliver Billedet lidt anderledes. — Kornavlen i dette Aar gav nemlig vel en hel Del til Fyld; men dog mindre end i 1887; men det bekræfter sig mere og mere ved Tærskningen, at Kjærneudbyttet for de fleste bliver temmelig lille, og at Mange Intet have at sælge. — Kvaliteten er ogsaa simpel; men heldigvis vare Priserne saaledes, at der for de slette Varer iaar kan opnaaes omtrent samme Pris som for de gode Varer ifjor, hvilket selvfølgelig har stor Betydning for Alle, som have noget at undvære til Salg. —

Vi gaa saaledes ind i Aaret 1889 med en god Halmbeholdning, men mindre god Kjærneudbytte fra Avlen i 1888, med en lille Roeavl for samme Aar, med en ganske god Høbeholdning, der dog er af forskjellig Kvalitet og med forholdsvis højere Priser paa Foderstoffer, som skulle kjøbes. Derimod ere Smørpriserne heldigvis blevne ikke saa lidt højere end jeg antog, da jeg skrev min sidste Beretning til Tidsskriftet. Alt i Alt, mener jeg, at Udsigterne ikke ere saa gode for det nye Aar, som de vare for det Forløbne ved dets Begyndelse. —

Det Tryk, der hidtil har hvilet paa Landbruget, begynder at fortage sig, idet dels Forpagtningsafgiften og andre foranderlige Ydelser ere blevne regulerede saaledes, at de passe til Forholdene, og dels have Landmændene sundet sig og ere blevne vant til de lavere Priser. Skulde der for Øjeblikket være Tale om Tryk, hidrører det, for alle Landmænd, som skulle

bruge fremmed Arbejdskraft, fra Arbejdsforholdene. Arbejdslønnen er ikke falden eller i hvert Fald kun meget lidt; men der er stadig knap Tid paa gode Folk, og Landbruget er ikke istand til at betale væsentlig højere Arbejdsløn (at Kosten er billigere paa Grund af de lave Produktpriiser vedkommer os jo ikke her), og selv om det kunde, vilde det vist ikke hjælpe stort, fordi hele Tidsaanden gaaer imod Udviklingen af den Selvfornægtelse, som viser sig ved Flid, Troskab og Stadighed, selv om man arbejder for Andre. Nutidslandbruget med sine store og kostbare Besætninger og hele den vanskelige dyriske Produktion kan imidlertid ikke undvære paalidelige Folk, som ville blive hjemme og passe hvad de skulle, og som ogsaa i den Forstand vise Stadighed, at de ikke altfor hyppigt og uden Grund skifte Plads. — De fleste vente imidlertid at kunne opnaa en bedre Livsstilling end den, som deres Forældre have haft som Husmænd eller Landarbejdere. De ere derfor urolige, og mange prøve i Praxis andre Livsstillinger. Nogle rejse til Byerne, hvor de som oftest begynde med at være mere tilfredse; men tit ende i den yderste Fattigdom. Andre prøve ogsaa andre Maader og med samme Resultat. Kun Enkelte opnaa virkelig en vedvarende god Stilling. Men hvad enten de, som saaledes forsøge sig, opnaa hvad de søge, eller ej, bliver Resultatet for Landbruget det samme. Arbejdskraften paa Landet bliver dyrere og upaalideligere samt ofte paa Tider, hvor Byerne have langt flere Arbejdere end de kunne bruge, overordentlig knap, hvilket igjen bliver en Grund til at de paa Landet blive end dyrere og upaalideligere. En Karl eller Pige, som en Gang har været i Byen i længere Tid, bliver som oftest en daarlig Aqvisition for en Landmand. —

Hele denne Udvikling begunstiges paa alle Maader baade af Tidsaanden, som raaber paa Frihed og Ubundethed, af Staten, som paa mange Maader støtter særligt de Ubemidlede i Bestræbelserne for at komme tilvejs, af Højskolerne, som fremkalde en høj Grad af Selvfølelse uden en tilsvarende Selvkritik, og af Private heriblandt Landmændene selv, som ved gratis at tage Børn fra Byerne i deres Hjem om Sommeren og paa

flere andre Maader, ligefrem sætte en Præmie paa vore Arbejders Udvandring til Byerne.

Foran har jeg omtalt, at Landmændene, som Regel, ikke ere istand til at betale væsentlig højere Arbejds løn. Dette kan maaske anskueliggjøres ved at anføre, at der paa almindelig god Jord omtrent bruges 30 Arbejdsdage pr. Td. Ld. aarligt. Et Tillæg pr. Arbejdsdag af 10 Øre vil altsaa forøge de aarlige Driftsudgifter med 3 Kr. pr. Td. Ld.; hvilket svarer til Renten af 75 Kr., som altsaa Ejendommen ligefrem bliver mindre i Værdi derved.

Men selv om Landmændene kunde betale mere i Arbejds løn, vilde dette vistnok ikke hjælpe paa Arbejderforholdene. For 20 à 30 Aar siden var det almindeligt, at enhver ordentlig Karl eller Pige lagde Penge tilside, for paa denne Maade i Tiden at skabe sig et Hjem. Dette er endnu Tilfældet med Nogle af de Bedste; men langt fra den største Del indlade sig ikke herpaa, men gjøre Et af To. Enten bruge de alt hvad de tjene strax, eller de foretrække at drive, saasnt de have tjent saa meget, at de af økonomiske Hensyn ikke ere nødsagent til at erhverve Noget. — Den Maade, ved Sparsomhed og Flid selv at fortjene en Sum til Hjælp for at komme i selvstændig Stilling, forekommer Størsteparten af Ungdommen i vor rastløse Tid at være altfor lang og besværlig. — Det er fordi saamange nu foretrække intet at gjøre, naar Nøden ikke tvinger dertil, at jeg frygter for, at selv en betydelig Forøgelse af Arbejds lønnen intet vil gavne med Hensyn til Arbejderforholdene for Landmændene; thi med Sparsomheden er ogsaa Paalideligheden og Stadigheden gaaet bort. —

Hvad kan da den enkelte Landmand gjøre, for at sikre sig gode Folk? Ja! noget kan der gjøres, navnlig ved Humanitet, Selvkritik og stræng Kristelighed fra Husbonds og Madmoders Side; men Opgaven bliver dog stadig vanskeligere, og hele Udviklingen gaaer i denne Henseende i en Retning, som er til stor Skade, jeg tør ikke sige for Landbruget, men for alle de Landmænd, som skulle leve af deres Bedrift og som ikke ved egen og Families Kraft kunne udføre alt Arbejdet; men ere henviste til at bruge fremmed Hjælp. — Ligeoverfor

disse arbejdende Landmænd ere Arbejderne tildels Herrer, som Arbejdsgiverne maa sørge for ikke paa nogen Maade at støde; men ofte maa taale en meget ublid Behandling af. —

Udviklingen begunstiger i denne Retning de smaa Agerbrug; men den begunstiger ogsaa den store Kapital og de meget store Agerbrug; thi saafremt det skal vedblive at gaa ned ad Bakke med Arbejderforholdene paa Landet, som det nu er gaaet i snart 20 Aar, kan jeg ikke se rettere, end at de fleste middelstore Gaarde paa imellem 40 og 500 Td. Ld., forsaavidt de ikke høre til Fidiokommiser, ville gaa saa langt ned i Pris, at der bliver en velkommen Lejlighed for den store Kapital til at tage fat. Den kan, forudsat at det kan lade sig gjøre for Lovgivningen, ved Sammenlægning af Gaarde indrettes Landbruget som Fabriksdrift og saaledes og ved Opførelsen af Arbejderboliger blive Herre over Arbejderne og derved over Situationen. — Middelklassen paa Landet er da forsvunden og afløst af Kapitalisten og Arbejderen. Om dette vil være til Held for Danmark og det danske Landbrug skal jeg lade staa hen; men Udviklingen af Arbejderforholdene paa Landet bærer derhen imod, og der gjøres fra Alle Sider Alt, for at støtte denne Udvikling, og slet Intet eller snarest det Modsatte, for at støtte den middelstore Landmand og Forpagterstanden i denne Kamp. —

Fremskridt i Landbruget giver sig navnlig tilkjende paa Mejerivæsenets Omraade ved Oprettelsen af Andelsmejerier og ved den sig dertil sluttende bedre Fodring og større Omhu for Kvægbesætningerne for de mindre Jordbrugere. — Ved Andelsmejerivirksomheden ere næsten alle mindre Jordbrugere ligesom med eet Slag gaaede bort fra Rovdrift til virkelig Erstatningsdrift. —

For Hesteavlens Forbedring virkes der nu foruden ved Dyrskuerne ogsaa ved privat oprettede Hesteavlsforeninger, hvoraf der i Slutningen af 1888 er idetmindste oprettet een.

Fra Assenseggen.

Landbrugets Aarsudbytte kan for denne Egns Vedkommende kun regnes noget under et Middelaar, baade med

Hensyn til Kornavl og Mejeridrift. — Vintersæden var tildels mislykket og maatte for en stor Del ompløjes i Foraaret, og hvor dette ikke var Tilfældet, gav den kun et lille Udbytte. Foraarssæden kom, paa Grund af det tørre Vejr i hele Maj og Begyndelsen af Juni Maaned, meget uensartet op, den senere vaade Sommer gjorde vel, at der ikke blev saalidt af den til Fyld, men Foldudbyttet og Kvaliteten blev for de fleste Steders Vedkommende kun middelmaadigt. — For Kreaturenes Vedkommende var en Del af Sommeren og Efteraaret for vaad og kold, hvorved Mælkeudbyttet gik langt ned under det sædvanlige, og det viste sig ved Indbindingen mere vanskeligt end ellers at faa det op igjen, (endog med langt større Kraftfoderforbrug); baade Foder og Korn viste sig at være mindre kraftig end ellers og var flere Steder ogsaa bjærget i mindre god Tilstand.

Det største Tryk, der ere tilstede ved Landbruget, er Forrentningen af for store Driftslaan for dem, der have begyndt i de bedre Tider, samt de endnu altfor store Driftsudgifter i Forhold til Kornpriserne og Priserne paa Fedekvæg og Svin. —

Saavidt skjønnes ere Ejendomspriserne lidt opadgaende, men staa endnu kun paa c. $\frac{2}{3}$ af deres tidligere Værdi; hvad Forpagtninger angaaer, findes kun faa i denne Egn, og ingen ere i den senere Tid fornyede.

Paa Mejeridriftens Omraade er der i det sidste Aarstid gjort store Fremskridt her paa Egnen ved de overalt anlagte Andelsmejerier, hvorved de mindre Jordbrugere nu i Modsætning til tidligere faa noget ud af deres Besætninger; Kreaturholdet hos dem er forøget meget og Fodringen steget vistnok til det dobbelte. — Landbruget vil, som Følge heraf, ogsaa gjøre god Fremgang i andre Retninger, saafremt Priserne paa dets Salgsvarer ikke skulle blive yderligere trykkede. — Sommerstaldfodring er kun undtagelsesvis i Gang her paa Egnen og indskrænker sig til et Par Maaneder, naar Græsningen bliver saa knap, at det bliver en Nødvendighed. — Roedyrkingen her har ogsaa bidraget meget til Bedring, i Særdeleshed hvad de ældre Kontrakter ved Sukkerkogeriet angaar; skjønt Roerne iaar have været mindre gode, have de,

for de nævnte Kontrakters Vedkommende, dog givet en god Indtægt.

Fra Middelfartegnen.

Skjøndt der høres forskjellige Klager over Foldene, særlig af Byg, og skjøndt Hveden for en Del var mislykket paa Grund af Vinter- og Foraarskulden, maa Aarsudbyttet for vor Egn betegnes som ganske godt. Her er tilstrækkeligt af Foder og Foderkorn, og her har været en rigelig Sommerernæring for Kreaturerne; med Foldene bliver det næppe heller saa simpelt, som der enkeltvis yntes om. Min Nabo har idetmindste tærsket sin 6-radede Byg med Udbytte af 20 Fold, og selv har jeg tærsket Hveden fra en lille Plet — rigtignok den, der tegnede bedst — ogsaa med et Udbytte af c. 20 Fold. I sin Helhed bliver Hvedeudbyttet alligevel ikke stort, og flere Gaarde paa Egnens bedste Strøg maa nøjes med 10 Fold Hvede af ringe Kvalitet.

Folkeholdet er her et af de væsentligste Tryk, idet den totale Mangel paa Husmænd bevirker, at man maa nøjes med hvad der kan faaes gennem Fæstemænd — en af Landbrugets Plager — og hvad der af løse Fugle kommer dumpende. Af saadant Personale kan der ikke ventes Interesse for Gjerningen eller overhovedet Interesse for nogetsomhelst ud over Lønnen. Værst er det at faa Kreaturerne ordentlig og omhyggelig passede.

Om Ejendomspriserne kan her ikke siges noget, da her saa at sige Intet er solgt. Et Par Smaagaarde have været i Handelen og ere blevne betalte forholdsvis højt. Overhovedet har her altid kun været faa Ejendomme i Handelen, og disse have da altid staaet i meget høj Pris, c. 1000 Kr. pr. Land smaat Maal (10,000 □ Al.) en Pris, her næppe naaes for Øjeblikket. For en enkelt Forpagtning forlanges her for Tiden 40 Kr. pr. Td. Land, samt at Besætning og Inventar skal kjøbes.

Et stort Fremskridt er skeet paa denne Egn ved Forbedring af Kreaturholdet. Istedetfor smaa Besætninger af alt Slags i Blandingsgods findes nu forøgede og godt fodrede

Besætninger af ensartet rødt Malkekvæg, og der arbejdes stadig videre i den Retning, især efterat her i de sidste Par Aar er oprettet Andelsmejerier saa at sige i hvert Sogn. Oprettelsen af Svineslagteriet i Odense har ogsaa haft sin Betydning, idet det ikke alene giver en let Afsætning for Svinene, men tillige har bidraget til at hæve Priserne ret betydeligt.

Fra Fredericia Egnen.

Der er Bedring i Ejendomspriserne, men der handles overordentlig lidt; de, der skal sælge, se Tiden an og Kreditorerne give i Almindelighed stiltiende Samtykke hertil. Forpagterne have faaet Nedsættelse, hvor Kontrakterne ere fornyede. — Skal Landbruget hjælpes, maa det først og fremmest ske ved Landbrugernes egen Dygtighed og Energi, og der er, synes mig, adskillige Tegn der tyder paa, at disse Egenskaber mere og mere udvikle sig; de Midler, der fra Statens Side kunne anvendes, ville være: 1. forøget Tilskud til Landbrugets (særlig Heste- og Kvægavlens) Fremme, 2. den hurtigst og billigst mulige Forbindelse med England, særlig ved at Staten overtager Esbjerg-England Routen og 3. Toldlettelser paa Livsfornødenheder. —

Der er ubetinget Fremskridt, og det mindste er da ikke dette, at Landbrugerne ere komne til at se mere realistisk paa deres Bedrift; i de gode Aar, da Avlen i Reglen var god og Priserne høje, var der rigelige Penge mellem Hænderne til enhver Tid, uden at det krævede synderligt Hovedbrud at skaffe dem; nu er Sagen en anden! mer den danske Landmand kan prise sig lykkelig ved at han, ført af fremskuende og dygtige Vejvisere, itide er kommen bort fra den Roedrift som, fortsat til nu, ubetinget vilde ført til Landbrugets totale Ruin. Andelsmejerierne, der jo navnlig bæres oppe af det mindre Landbrug, have alt og ville fremtidig faa endnu mere gjennemgaaende Indflydelse paa Driften og Husstellet.

Arbejdsforholdene have været ret gode, der har vel næppe været saa meget Akkordarbejde som tidligere, men Arbejdsløshed har der ikke været, og Arbejdslønnen er i det Væsentlige heller ikke falden.

Kommuneskatterne ere ikke faldne, men det er allerede store Ting, at de ikke yderligere ere stegne; nogen synderlig Nedgang vil næppe kunne ventes i en længere Aarrække, da de allerfleste Kommuner have Gjæld at afbetale, og Vejvæsen og Skolevæsen kræver i Reglen stigende Tilskud, ikke at tale om Fattigvæsenet, hvortil Udgifterne saa at sige er i stadig Stigen baade i By og paa Land.

Andelssvineslagteriet for det sydlige Jylland er nu i fuld Gang i Kolding. Der er næppe Tvivl om, at det er den rigtige Vej Interessenterne ere gaaede; en saa direkte Forbindelse mellem Producent og Forbruger som mulig maa absolut være et af de Maal, den danske Landbruger maa søge at naa, al den overflødige Mellemandhandel tærer kun paa Udbyttet, som mangen Gang kan være tarveligt nok end da.

Fra Horsenseggen.

Sammenligne vi Aarsudbyttet for 1888 med det fra 1887 vil det uden Tvivl vise sig, at det i 87 var ikke saa lidt forud for det i 88. For at forstaa dette, maa vi erindre os, at Karakteren af disse 2 Aargange gjorde dem til Modsætninger, at 87 var tørt, medens 88 var vaadt, og det, der har fundet Sted, er derfor kun en Stadfæstelse af den gamle Erfaring, at af to Onder: for tørt og for vaadt et Vejrlig, er det første det mindste. I 1887 havde vi en fortrinlig Vintersædsavl, en taalelig god Bygavl, en simplere Havreavl, for lidt Græs- og Foderstofafgrøder, men alt, hvad vi avlede, var af fortrinlig Kvalitet og nærsomt i Foderværdi. I 1888 have vi havt en simpel Vintersædsafgrøde, navnlig af Hveden, en under Middelhøst værende Bygavl, en bedre Havreavl, nogenlunde Græs og Foderstofafgrøder, men alt det Avlede er af simpel eller middelmaadig Kvalitet og af lav Foderværdi. — Nu kan der rigtignok bemærkes, at Kornpriserne i 1888 ere noget bedre end i 87, men dette kommer saa godt som slet ikke Landmændene tilgode, dels fordi Kornets Kvalitet fra 1888 er simpel, og endnu mere fordi Kornsalget fra dette Aar kun kan blive saa lille. Man maa saaledes erindre, at Hvedeavlens fra 1888 var fra en Trediedel til Halvdelen mindre end i 1887, og at Kvali-

teten af Bygavlen er saa simpel, at Bygget slet ikke kan finde Afsætning til Maltbyg. Horsens Bryggeri køber iaar alt sit Byg fra Udlandet, medens det ifjor med Lethed kunde faa sit Forbrug tilfredsstillet her fra Egnen. — Dette Tab i det direkte Kornsalg for Aaret 1888 skal ene og alene erstattes af den bedre Havreavl, hvilket denne ikke er istand til, thi ganske vist kan den nok bevirke, at man som Regel ikke behøver at købe saa mange Foderstoffer iaar som ifjor, men det, der spares derved, er ikke tilstrækkeligt, thi om end Havreavlen for 1888 maa kaldes jævn god, saa er den dog ingenlunde saa givtig eller saa nærsom, som den kan være det i de Aar, hvor Vejret ved Siden af tilstrækkelig Fugtighed har havt den tilstrækkelige Varme.

Naar der derfor spørges om, hvilke de Tryk ere, der for Tiden hvile paa Landbruget, da maa Svaret lyde, at ét af dem er, at Avlen for det sidste Aar er for ringe, thi den maa i det Hele taget betragtes som værende ikke saa lidt under et Middelaar; men det væsentligste Tryk er naturligvis det samme, som nu har været tilstede i en Række af Aar, nemlig det, at hvad der kan udbringes af Landbruget ikke ved de nuværende Priser paa Produkterne staaer i Forhold til Udgifterne eller — maaske rettere sagt — ikke i Forhold til den Jordrente, som en tidligere Periode af gunstige Aar havde bragt denne op til. Dette Tryk hviler stærkest paa de Jordbrugere, der have købt eller forpagtet i Slutningen af den opadgaaende Tid, men der er desværre ogsaa Landmænd, som have overtaget deres Ejendomme paa et Tidspunkt, da disses Værdiansættelse ikke var for høj i Forhold til Nutidens Konjunkturer, der lide under Trykket, fordi de, i Tillid til at de opadgaaende Tider ville vedblive, have været alt for dristige til at trække Gjæld paa sig, og de derved rejste Penge ere ikke sjælden blevne levede op, istedetfor at være anvendte, som de burde, til rentable Forbedringer i Bedriften. —

At Priserne paa Landejendommene og Forpagtningsafgifterne under disse Forhold er faldne er jo ganske naturligt, og man maa snarere undre sig over, at de ikke ere faldne mere end Tilfældet er, thi naar man seer bort fra Tvangssalgene,

som paa denne Egn heldigvis ere sjældne, troer jeg ikke, man gjennemsnitlig maa sætte Faldet højere end til 20 pCt. Dette slutter jeg nærmest af nogle Forpagtningskontrakter, der vare indgaaede i de sidste Aar, og det vil vist ogsaa passe ved Ejendomshandelen, naar denne da fra Sælgerens Side er nogenlunde frivillig. — Forøvrigt er det forstaaeligt, at der for Tiden skeer faa Handeler ad Frivillighedens Vej, thi af Lysthavende er der kun faa, og de ere ængstelige og meget forsigtige, ligesom de eventuelle Sælgere naturligvis holde igjen i Haab om, at de bedre Tider skulle komme. —

Men, hvornaar disse ville komme og paa hvad Maade de skulle komme, er ikke let at sige. Jeg er nu nærmest tilbøjelig til at mene, at den Tid, da Landbrugsprodukterne ville naa en Pris, der er lige saa høj, som den vi havde i den første Halvdel af Halvfjerdsserne, er langt borte, og at Tidernes Tryk derfor nærmest maa imødegaaes ved Arbejdsomhed og Nøjsomhed; forhaabentlig kan det ogsaa blive lettet ved nogle gunstigere Høstaar, i hvilket Overskuddet af Avlen kan bøde en Del paa de lavere Produktpriser, hvad vi vel nok kunne have nogen Grund til at haabe paa, eftersom vi egentlig ikke have haft noget gjennemgaaende frugtbar Aar siden 1880, og det er dog en uomstødelig Erfaring, at de frugtbare og ufrugtbare Aar afløse hinanden. —

Det er indlysende, at Nøjsomheden nærmest maa give sig Udslag deri, at der spares paa Udgifterne til det private Omraade, thi Udgifterne til selve Bedriften kunne vanskelig indskrænkes, naar da denne ikke skal lide derved. Folkelønnen og Daglønnen er nemlig ikke falden af nogen Betydning, og vor Skattebyrde til Kommunen er snarere stegen end falden, hvilket navnlig er begrundet i, at Udgifterne til Fattigvæsenet stadig tiltage, hvilket vistnok atter væsentligst er begrundet i den overdrevne Nydelse af Spiritus, som Arbejdsklassen, ligesaa vel som de andre Klasser af Samfundet, i de senere Tider har vænnet sig til, og som virker demoraliserende i alle Retninger.

Arbejdsomheden skulle jo finde sit Udtryk ikke blot i en gjennemgaaende sund Økonomi, i Bedriften, men ogsaa deri, at

man bestræbte sig for at faa saa meget tilovers, at man derfor blev istand til at foretage Forbedringer paa de forskjellige Omraader. I sidstnævnte Henseende har jeg imidlertid Indtrykket af, at der ikke er skeet synderligt i de senere Aar. De egentlige Grundforbedringsarbejder, som endnu tiltrænges paa ikke faa Steder, have været skudte tilside, selv Driften af Jorden har været stagnerende, Anskaffelsen af nye Redskaber til en forbedret Drift er bleven skyet, og Rodfrugtdyrkningen er ikke udvidet, ligesaa lidt som den sorte Brak er bleven afløst af dyrket Brak. Derimod maa man vel erkjende, at den delvise Sommerstaldfodring har vundet nogen Indgang, ligesom dette: at fodre stærkere og at faa mere Udbytte af den derved frembragte Mælk, er det Omraade af Landbruget, hvorpaa saa at sige al Opmærksomhed for Øjeblikket er henvendt, og som jo faaer sit Udtryk ved Oprettelsen af en stor Mænge Andelsmejerier. —

Naar jeg derfor skal nævne Foranstaltninger, særlig sigtende til Landbrugets Fremme her paa Egnen, da maa det være Anlægget af disse Mejerier, der nu ere saa talrige, at næsten intet Sogn er uberørt af dem, og at omtrent enhver Kvægholder, der føler Trang til det, nu kan blive fritaget for selv at behandle sin Mælk, — og dernæst Oprettelsen af Svineslagterierne i Horsens og Vejle, der, foruden at skaffe Landmændene en let Afsætning af deres Svin, tillige er et Gode for de 2 nævnte Byer, da Smaakaarsbefolkningen i Slagteriernes Affald eller Biprodukter finder et sundt og billigt Fødemiddel. Og endelig vil jeg nævne en Foranstaltning, der vel endnu ikke har fundet sit reelle Udtryk, men for hvis Udførelse Stemningen begynder at røre sig i Landboforeningernes Bestyrelser, nemlig Oprettelsen af Kvægavlforeninger. Det vanskelige her ligger i at faa Foreningerne ledede efter ensartede, fornuftige og holdbare Grundsætninger, og den dertil fornødne Sammenslutning vanskeliggjøres yderligere her paa Egnen derved, at Landboforeningerne have deres Udstrækning og Omraade i forskjellige Amter, og derved at de politisk Henseende staa som Modsætninger.

Fra Hadsherred.

Det viser sig ved Høsten 1888, hvor nødvendigt det er at holde sin Jord i god Gjødningskraft. Flere Gaarde her i Hadsherred have et ualmindelig godt Avl, ogsaa hvad Foldene angaa, medens andre klage over, at Forventningerne ere slemt skuffede. Denne Forskjel kommer sikkert mest af Jordens Gjødningskraft, medens den ogsaa for en Del kan hidrøre fra, at man ikke gav sig Tid til at faa Kornet modent paa Grund af den sene Høst. Hvad enten man har havt en god eller mindre god Høst, saa synes det dog allevegne, at saavel Straa som Kjærne ikke nær have den Næringsværdi og Drøjhed som de foregaaende Aar. Dog var Aaret 1888 sikkert et ret godt Aar i det Hele taget i økonomisk Henseende. Ejendomspriserne have holdt sig nogenlunde. I Smaat koster en Td. Land endnu over 1000 Kr., derimod er her solgt en Gaard paa 156 Td. Land fortrinlig Jord for 110,000 Kr., men denne Handel kaldes ogsaa ualmindelig godt Kjøb eller heldig for Kjøberen. — Forpagtningsafgifterne ere vist nu allevegne ordnede tidssvarende; det lader til, at disse ordnes saaledes, at man svarer Gjennemsnittsprisen af en vis Mængde Smør, Svin og Byg aarlig, hvilket vistnok er meget fornuftigt af begge Parter.

Landbrugets Fremskridt her i Egnen synes særlig at gaa i Retning af at faa Jorden i bedre Gjødningskraft. Hertil virke de mange Andelsmejerier som et udmærket Middel. Ved Hjælp af disse, kan det bedre betale sig at fodre godt og forøge Besætningerne end før Andelsmejeriernes Oprettelse. Man gaaer mere eller mindre over til Sommerstaldfodring, det vil sige delvis. Man synes godt om at beholde Kreaturene inde indtil efter Slæt i Juli Maaned, og saa at holde dem saa godt som udelukkende paa Græs indtil sidst i September eller først i Oktober.

Man er i Færd med at bygge et Fællessvineslagteri heri Egnen, men om det vil være saa heldigt som Andelsmejerierne turde være et Spørgsmaal, som Tiden vil besvare; disse Andelsforetagender synes at ville blive epidemiske, og

det er saamænd godt muligt, at nogle af dem trænge til at behandles paa Epidemihuse. I Herredet Nord for os spekulerer man paa at oprette en Landboskole og er ogsaa temmelig vidt fremskreden til at faa Planen realiseret.

Lønningerne ere dalende for Tyendet; medens den gifte Arbejders Løn staaer ved det gamle. — Den Dag lever man næppe, da Kommuneskatterne falde, de synes at voxе og trives langsomt men sikkert.

Fra Egnen Vest for Aarhus.

Man er bleven meget skuffet i de Forventninger, man stillede sig til Aarsudbyttet.

Kornet giver kun lidt i Skjæppen, er tillige af ringe Vægt og simpel Kvalitet og kan derfor kun sælges til en lav Pris. Under disse Forhold tager man næsten udelukkende sin Indtægt af Kreaturholdet. Udbyttet af Mejeriprodukter er, paa Grund af den stærke Fodring, ogsaa ret tilfredsstillende. Det er dog for de mindre Producenter meget vanskeligt at opnaa gode Priser for deres Varer, selv om disse ere ligesaa gode som de større Producenters. Det vilde derfor være rettest om Landmændene sluttede sig mere sammen, i Fællesskab købte deres Forbrugsstoffer og solgte deres Produkter og saavidt muligt søgte at undgaa de mange Mellemandlere. Et tydeligt Bevis derfor har man jo i Andelsmejerierne.

I det Hele taget bliver Aarsudbyttet vistnok mindre iaar end ifjor, og som Følge deraf har den Tendents, som Ejendomspriserne havde til at stige lidt, igjen tabt sig. Bedst stillet ere maaske Forpagterne, der næsten overalt have faaet deres Afgift betydelig nedsat, men desuagtet kan det for mange af dem knibe svært nok, da Driftsudgifterne og andre Udgifter ere de samme, om ikke højere end ifjor; det er endnu ikke gaaet op for Alle, at Tidsforholdene fordre, at man maa indskrænke sig paa alle Omraader. — Landbruget her paa Egnen har ikke gjort større Fremskridt i de sidste Aar. Enkelte Andelsmejerier ere anlagte, Kreaturholdet er forbedret noget, og ligeledes er delvis Staldfodring indført enkelte Steder. Rodfrugtdyrkningen er tiltagen ikke saa lidt, men da kun Ru-

tabaga og Turnips ville lykkes, dyrkes hovedsaglig kun disse her paa Egnen. Saalænge der ikke avles flere end Ungkreaturene, Gold- og Fedekøer kunne fortære, er det jo godt nok, men saafremt der avles saa mange, at ogsaa de nykælvede Køer skulle proppes med dem, er det et tvivlsomt Gode, seet fra Smørproduktionens Standpunkt. Folkelønnen er stegen lidt; det er ikke vanskelig at faa de fornødne Arbejdsfolk, men derimod ikke let at beholde dem ret længe, hvortil de lokkende og skraalende Avertissementer fra Fæstemændene bidrage deres Del. Et Onde, der ofte gjør sig gjældende, er Drikfældigheden; det vilde være ønskeligt, om der blev lagt større Afgift paa al Spirituosa, thi saa længe en Mand for en halv Snes Øre kan kjøbe saa megen Brændevin, som han behøver til at beruse sig i, er der ingen Udsigt til Forbedring. —

Fra Mols.

Af Jordens Frembringelser skulle vi alle leve, og man skulde tro, at det var lettere for Jordbrugeren, som dyrker Jordens Afgrøder, at klare sig, end for Andre, der ingen Jord have; — men det er ikke altid saa; — thi dels er Jordafgiften for høj i Forhold til de nuværende Priser; — dels medtage Skatter, Folkelønninger og Nødvendighedsartikler omtrent lige saa meget som forhen; og naar saa dertil kommer, at Fordringerne til Livet ere stigende i mange Retninger, og Konkurrencen paa sin Side ligeledes stigende paa alle Omraader af Landbrugets Salgsvarer, er det ikke altid let at faa Afgifterne ud af Jorden, især naar der tilstøder Uheld. Da det nu er en Kjendsgjærning, at disse to sidste Forhold klemme fra begge Sider, saa er det givet, at de Jordbrugere, der ikke have pekuniær og moralsk Magt over deres Bedrift, ligesaagodt kunne opgive Forretningen. Selv om man kan indskrænke mange af de Fordringer, Nutiden stiller paa saa mange Omraader, kan man dog aldrig undgaa Konkurrencens stærke Favntag; — og det baade i den ene og den anden Henseende, saavel med Hensyn til Kvalitet som Kvantitet. — Det at producere meget og billigt og dog af bedste Varer, det er Kunsten i

Landbruget som i enhver Forretning. Men dog har Jordbrugerne mange Fortrin, de burde drage Fordel af; de ere saaledes de nærmeste og første, der paa alle Maader kunne søge at indvinde af Jorden det største og bedst mulige Udbytte, for derefter at omsætte dette paa mest tidssvarende Maade i dyriske Produkter, og altsaa ogsaa de nærmeste og første til at afvinde Dyrene det største og bedst mulige Udbytte. — For saaledes i begge Retninger at naa dette, bør der af Jordbrugerne lægges en Plan igjennem vel overtænkte Beregninger, og den Landmand, der ikke vil gjøre det, vil komme til at betale Arbejdet i sin Bedrift altfor dyrt og tildels arbejde i Blinde.

Hvormange Landmænd have nu en saadan vel begrundet, vel overtænkt og vel beregnet Plan eller Oversigt; — de fleste have ingen; — undertiden mene de selv at have een; men til syvende og sidst bliver den borte. — Dog aldeles principfast eller planfast maa og kan en Landmand ikke altid være; thi han maa, i et belejligt Øjeblik, hurtig kunde ændre lidt i den lagte Plan, naar Forholdene aldeles indlysende tilsige ham, at det er til hans store Fordel at gjøre det. — Saaledes hører man ofte, at det ikke kan gaa an at sælge Halm fra sin Gaard; men naar dette betales, som i sidste Foraar, med 3 til 4 Øre pr. Pund, samtidig med at Rug kunde kjøbes for 3½ Øre pr. Pund, er det meningsløst at lade være at sælge, naar man da kan undvære det. — En driftig, gammel Bonde her fra Egnen sagde engang, »at Jorden skulde blive til Stodder før han«; ligesom samme Mand sagde, »at man skulde lægge til, naar det var billigt, saa havde man noget at sælge naar det blev dyrt«; — og i disse to Udtalelser ligger jo egentlig det, at søge at aftvinge Jorden det mest mulige, og da at anvende det paa rette Tid og Sted. — Det er jo væsentlig af Besætningen, Jordbrugerne nu tager sine Indtægter, og det gjælder da om at faa den af bedste Kvalitet, da saadanne altid ere afsættelige, naar der ved Tillæg ere bleven nogle til Salg. — Der gjøres jo meget for Jordbrugernes Besætning baade af ham selv og af det Offentlige; men saalænge Flertallet af de

smaa Besætninger er saa daarlige som Tilfældet er, er der endnu meget at gjøre og en vid Mark at arbejde paa.

Aarsudbyttet her paa Egnen har af Vaarsæd været nogenlunde godt, vel en god Middelhøst, hvorimod Vintersæden var ussel; — Hveden giver kun godt halv Fold og Rugen kun $\frac{2}{3}$, saa det bliver meget under Middelhøst, skjønt det allerringeste af Vintersæden de fleste Steder blev pløjet eller harvet om og tilsaaet med Vaarsæd. Roerne vare ualmindelig smaa de fleste Steder og ville ogsaa som oftest give under Middelhøst. Kartofflerne give vel omtrent en Middelhøst, og af Hø er der ogsaa kun bjerget en lille Middelhøst. — Alt i Alt er der mange Steder, at Folk frygter for at komme i Fodertrang, og den almindelige Klage, er at Foderet er udrujt, vel fordi de savne Vinterfoderets store Volume. — Ejendomspriserne ere vel ikke lavere end de nærmest foregaaende Aar, hvorimod de fleste Forpagtere, især de, der have forpagtet paa ny, have faaet en Del Afslag, navnlig ved at levere Smør og Korn efter Kapitelstaxt eller for Smørrets Vedkommende efter Grosserer-societetets gennemsnitlige Toppris. — Enkelte Landmænd have ogsaa her konverteret deres Laan i Kreditforeningen; og hvor de have kunnet nøjedes med $3\frac{1}{2}$ pCt. Obligationer, har Forandringen ubetinget været til Fordel.

Fra Egnen ved Kolind-Sund.

Udbyttet af det forløbne Aar maa siges at have være meget mindre end ventet. Det frugtbare Vejr i Sommeren vakte Forhaabninger om en endog særdeles god Høst, og da vi, i alt Fald her paa Egnen, meget mod Sædvane saagodtsom aldrig manglede Væde, vare Forventningerne meget store. Høstningen af Sæden gav den første Skuffelse, idet Kornet fyldte langt mindre end paaregnet. Dette gjaldt særlig for Rugen, som man vidste var tynd som Følge af den ugunstige Vinter, men som viste sig at fylde endnu mindre end antaget; ogsaa Vaarsæden fyldte lidt i Forhold til det for Væksten gunstige Vejrlig. — Tærskningen gav den næste meget store Skuffelse, da navnlig Vaarkornet gav meget mindre end paaregnet, og Kvalitetsvægten derfor var usædvanlig lav. — Det er som Regel Skik paa

lettere Jorder kun at raabe paa Regn; denne Sommer har imidlertid tilfulde belært Landmændene om, at Varmen er en fuldt saa nødvendig Betingelse for Kulturplanternes rette Udvikling. Jeg betragter det som selvfølgeligt, at det skyldes den mærkelige Mangel paa Varme, at Kornafgrøderne mangle Udvikling særlig i kvalitativ Henseende; at dette er Tilfældet beviser jeg ogsaa derved, at der overalt føres Klage over, at Heste og Kvæg, for at give lignende Ydelse som foregaaende Aar, kræve meget større Kvantiteter af Kjærne; Hestene have f. Ex., uagtet de have faaet flere Pd. Kjærne end sædvanligt, holdt sig daarlig og havt et mat og utriveligt Haarlag. — Jeg har opholdt mig saalænge ved den for Aaret 1888 særegne slette Kvalitet af Korn og Straa, fordi jeg finder, at man som Regel hæver Regnens Betydning paa Varmens Bekostning. — Mærkeligt er det iøvrigt, at endogsaa Græsset viste, at det manglede noget og langt fra, selv paa gjødningskraftig og varm Jord, voxede frem efter Afgræsning saa rigeligt, som det fugtige Vejr gav Anledning til at vente. — Mejeriindtægten har været ret god, Svineholdet dog mere end almindelig slet; Priserne paa og Omsætningen med Heste maa siges at have gjort Fremgang. Priserne paa Fedekvæg have vel været meget lavere end for en halv Snes Aar siden, men i Betragtning af de lavere Priser paa Kraftfoder og magre Kreaturer, maa Fedning dog siges at have været en i de fleste Tilfælde ret lønnende Forretning.

I den gunstige Periode for 10—20 Aar siden voxede Prioriteterne, da Ejendommene dengang kunde bære Renten; da Priserne faldt, traadte Misforholdet frem. Desværre gives der vistnok ikke noget andet Middel til at hæve dette Onde, end at skrive af paa Prioriteterne, og den Maade, dette i Praxis skeer paa: at Ejendomme sælges saaledes, at Ejeren ruineres og kun de gunstigste stillede Prioritetshavere dækkes, medfører gennem en gradevis Føringelse som Følge af fortrykte Kaar og manglende Driftskapital, at Ejendommen aftager saameget i Værdi, at den, trods Salgsprisen kan være reduceret til under Halvdelen, dog fremdeles er for dyr og ude af Stand til at yde et passende Vederlag for Ejerens eller

Brugerens Arbejde; den skifter atter Ejer ved Tvangssalg og gaaer yderligere ned i Værdi. Ejendomspriserne ere her paa Egnen meget dalende, særlig ved de hyppige Tvangssalg; det vilde være et stort Gode, om Lovgivningen kunde forbedre Reglerne for tvungen Salg, der altid ere ensbetydende med total Ruin; man skulde synes, at dette ikke er absolut nødvendigt. — Skjøndt det ikke er nogen Forening til Landbrugets Fremme, maa jeg dog nævne de jydsk Landmænds Understøttelsesforening som et Gode for Landbrugets Invalider; den udfolder allerede en ikke ubetydelig understøttende Virksomhed.

Fra Egnen Sydøst for Randers.

De store Forventninger, man nærede til Høstudbyttet iaar, ere ikke aldeles gaaede i Opfyldelse, idet Vaarsæden ikke folder saa godt som ventet, daarligst paa de stærke og kolde Jorder; de lette milde Jorder have absolut høstet bedst; Halmudbyttet er derimod rigeligt alle Steder. — De bedre Priser paa Smør, Korn, Kreaturer, Svin og Heste i Slutningen af Aaret have hjulpet godt, saa Terminen i Reglen er forløbet normalt, dertil kommer at der spores større Sparsommelighed. —

Ejendomspriserne ere egentlig ikke gaaede tilbage, men der har kun fundet faa Handler Sted ad frivillig Vej. Der vises større og større Interesse for Tillægget, mange Tyreaavlsforeninger ere oprettede samt et Par Hesteavlsforeninger. Der er her paa Egnen næsten ingen mindre Gaardejer uden at han sælger sin Mælk. Fælles- og Andelsmejerierne ligge ofte hinanden paa 1 Mils Afstand. Arbejdslønnen for faste Tjenestefolk er stegen lidt i dette Efteraar; for gifte Arbejdere er Lønnen uforandret. Socialistiske Anskuelse begynde at finde Indgang. — Kommuneskatterne ere ikke faldne; de fleste Kommuner have stor Gjæld, som maa forrentes og afdrages. —

Fra Hobroegnen.

Landbrugets Aarsudbytte har for denne Egn i det forløbne Aar været slet. Sommergræsningen i 1888 var kun tarvelig, thi først varede det meget længe, inden der kom noget

Græs, og da Sommeren var ualmindelig kold, saa groede det kun langsomt, trods den megen Regn vi fik. Kvæget var derfor ogsaa ved Indbindingen i ringere Foderstand, end det plejer at være, og da det er af Besætningerne, vi her skulle have Indtægten, saa kan der ikke siges andet, end 1888 har været et daarligt Aar for os, til at give kontant Udbytte; men Høsten maa, om end langt fra god, dog stemples som en lille Middel.

De væsentligste Tryk, der for Tiden hvile paa Landbruget, skyldes flere (4) daarlige Aar i Træk, hvorved Tilliden til Jordens Evne til at føde sine Brugere er tabt. Forud for disse var der gaaet en Del frugtbare Aar med gode Priser for Produkterne. Landbrugerne havde i Tillid hertil paadraget sig Gjældsforpligtelser, dels faste og dels løse, for enten at erhverve Ejendom, eller til at foretage Grundforbedringer af samme, eller for at kunne leve mere komfortabelt, og saa efterfulgtes disse Aar af flere slette, i hvilke en stor Del af Forbedringerne ingen Rente gav, og i hvilke Renteydelsen af Gjæld var besværlig og Afbetaling umulig. Man haabede paa, det kommende Aar skulde blive bedre, og dog blev det ringere, til det kulminere med det daarlige Aar 1887. Iaar da Høsten, har været nøgenlunde, begyndte ogsaa Tilliden at vende lidt tilbage, og faa vi atter nogle frugtbare Aar, antager jeg Trykket paa Landbruget vil høre op, thi de Erfaringer, der haves fra de foregaaende daarlige Aar, ville bære Frugter for de Landmænd, der have været med at ride denne stærke Storm af.

Ejendomspriserne ere for et overfladisk Øje faldne fra 30 til 50°/. Handel er der nemlig ikke meget af, thi det er kun nødtvungent, at en Ejer sælger til saa reducerede Priser, og saadanne Ejendomme ere saa naturligvis heller ikke det, de vare for en Del Aar siden, thi de ere i Reglen meget reducerede.

Naar undtages Anlægget af enkelte Andelsmejerier kan man i de senere Aar ikke paapege noget Fremskridt i Egnens Landbrug, og selv disse Anlæg kunne mangan Gang ikke kaldes Fremskridt, thi hvorvel disse ikke alene ere fordelagtige paa visse Pladser, saa ere de paa den anden Side ofte anlagte altfor hovedkulds, uden tilstrækkelig samlet Opland, uden grundig

Forundersøgelser og Kritik, og afføder derfor kun Utilfredshed og Misnøje, og tildels ogsaa Tab, selv om det af Parthaverne søges skjult. — Arbejdsforholdene have i de senere Aar været mindre gunstige for Arbejderne, idet det undertiden har været vanskeligt for disse at erholde Erhverv, og som Følge heraf er ogsaa Lønnen falden lidt. Meget kan den naturligvis ikke falde, da den for Landarbejderen altid har været lille i Forhold til de andre Arbejdere, som lønnes af Haandværk og Industri, eller som tjene i Kjøbstæderne. Desværre kan Landbrugeren, grundet paa den store Konkurrence, han for sine Produkter møder overalt, ikke lønne sin Arbejder lig de andre næringsdrivende Borgere, og dog er det Arbejde, han fordrer, i Reglen ligesaa strængt, og i mange Slags Vejrlig fuldt saa ubehageligt som disses. Den lange Vinter og det derved kostbarere Kvæghold gjør, at den danske Landbruger, især naar han har mindre god Jord, har ondt ved at konkurrere med andre af Naturen mere begunstigede Egenes Landbrugere.

Fra Egnen Sydøst for Aalborg.

Aaret 1888 bragte ikke megen Lindring til det betrængte Landbrug. — For Egnens Vedkommende maa erindres de kun $\frac{1}{3}$ fulde Lader fra 1887 — og derefter en Vinter og særlig et Foraar med Kulde og Storm som 1888 skulle vi søge længe om, Stormengjorde Kulden end mere gjennemtrængende; Husene bleve gjennemkolde, og der var kun lidt Fourage og lidt Korn at tage af.

Endelig kom Saatiden, og Haabet om en god Høst. — Atter Skuffelse; — vaad — kølig Sommer uden Sol, Kløvermarkerne ødelagte af Tørken 1887 — Rugen tynd — Vaarkornet fyldte vel en Del, men skuffer ganske betydeligt, — særlig Havren — næsten ikke til at tærskes af — tykskallet og svang, thi det blev jo slet ikke modent — Bygget noget bedre, men dog færre Fold end almindelig — Vanskelige Høstforhold — Kjærnen mørk, lidet vægtig, og al Sæd, Rug, Byg, og Havren maadelig Handelsvare. — Summa: under Middelaar. —

Andelstanken griber mere og mere om sig, og paa Mælkerivæsenets Omraade maa den ganske sikkert siges at være fuldstændig sund. — Hvorimod man vist bør være meget for-

sigtig med at udvide den til Slagterier. — Hvad Foreninger til Hold af Tyre og Hingste angaa, ere vi ikke saa godt med som i Randers Amt, og dog er det et Felt, hvor der dog var saa uhyre meget at gjøre. Sommerstaldfodring benyttes ikke ret meget her, og den vil vist næppe vinde stor Indgang.

Sammenslutningen er her paa Egnen ogsaa gennemført med Hensyn til »Salg af Svin«, vistnok heldigere end Opretelsen af Andelsslagterier. — Foreningen »Himmerlands« Medlemmer forpligte sig til at levere alle deres Svin til Foreningen, hvis Forretningsfører sælge Svinene til det Slagteri, som giver bedst Pris; Foreningen forestaaer ogsaa Indkjøb af Kraftfoder, Frø, Kunstgjødning og udfolder en stor Virksomhed.

Fra Vendsyssel.

Landbrugets Aarsudbytte i det forløbne Aar har gjen-nemgaaende for vor Egns Vedkommende været meget slet. — Høsten 1887 var betydelig under Middelhøst, vi trængte haardt til en mild Vinter med tidlig Udbinding, men erholdt en meget langvarig Vinter. Man maatte ej alene hente sine Foderstoffer hos Kjøbmanden men ogsaa sit Sædekorn og for mangen Landbrugers Vedkommende sit Forbrug hele Sommeren igjennem. Alt dette giver ikke noget rentabelt Landbrug. Aaret 1888 bar endvidere i sit Skjød de ulykkelige Følger af Svinepesten, der fremkaldte særlig demoraliserende Forhold paa alle Omraader af Svineholdet. — Ejendomspriserne synes imidlertid, at være noget fastere; om man end ikke kan sige, at de ere opadgaaende, saa er det dog nu muligt at afhænde en Landejendom, og der synes ogsaa at foregaa en betydelig større Om-sætning end i de senere Aar.

Landbruget er i disse Aar absolut gaaet tilbage med Hen-syn til Kapitalforbedring af Jorden, Bygninger etc., men paa den anden Side er der lært megen fornuftig Økonomi paa mange Omraader af Landbruget, at Luxusdrift er banlyst samtidig med, at Øjet synes mere og mere aabent for Nødvendigheden af at erhverve sig gode lønnende Besætninger. — Særlig er og vil Bevidstheden herom trænge igjennem, hvor Andelsmeje-

rierne florere; man sporer allerede disses Virkninger paa nævnte Omraade.

Arbejderforholdene maa kaldes gode, saavel betragtet fra Arbejdsgiveren som fra Arbejdernes Side, i hvert Fald i Sammenligning med tidligere. Fattigunderstøttelsen er næppe stegen i Kommunerne, og mange Sogne have nedsat Kommuneafgiften.

Andelsforetagender i Landbruget synes at være Tidens Løsen; nogle Foretagender ere vel gode og sunde, andre ikke. Selv om Tanken kan være god og sund, vil det i Længden bero paa en dygtig Ledelse af slige Foretagender, om disse skulle blive til virkelig Nytte for Landbruget eller ej, og paa en saadan Ledelse skorter det ofte. Man synes nu at gaa saa vidt, at man mener, at kunne udskyde Handelsstanden som et unødvendigt Led i vort Samfund; dette kunde let blive en sorgelig Fejltagelse.

Fra det nordlige Thy.

Landbrugets Udbytte har for det forløbne Aar været under Middell, naar Hensynet gjælder Høstens Værdi, og absolut under Middell, naar Produktprisernes Fald tages med i Beregningen.

Som væsentlige Tryk vil man i første Linie nævne Forrentningsbyrden, — særlig fordi Renternes Udeblivelse er et af de første sikre Kjendetegn paa, at den økonomiske Tilstand er slet; men der skal ikke gaaes dybt i Sagen for at opdage, at Renterne er den dominerende Part af en Mands Udgifter, og rykker man Spørgsmaalets Kjærne nærmere, komme adskillige andre Forhold frem, hvis mere eller mindre gunstige Stilling faaer en overvejende Indflydelse paa Status: Arbejdskraften er dyr, Fodringen uøkonomisk, man er uklar over mange Spørgsmaal og famler derfor paa flere vigtige Omraader. Markedspriserne svinge af skjulte Grunde, og meget, som man forhen mente at kunne bygge sikkert paa, viser sig nu at være løs Grund. Som Middell til Opnaelse af bedre økonomiske Vilkaar maa man gjenkalde i sin Erindring den gamle Erfaring, »at man som Regel lettere kan formindske sine Udgifter end forøge sine Indtægter«, man maa efterse Rubrikken »Fornødenheder«,

om der ikke har sneget sig noget ind, som bærer denne Betegnelse med Urette, eller som i Forhold til Dygtigheden, Standen og Stillingen i det Hele taget er uberettiget. — Landbruget har i denne Egn ikke tydelige Fremskridt at opvise. I den voldsomme Fodring er der i alt Fald Tilbageskridt, hvilket utvivlsomt er rigtigt for Malkekvægets Vedkommende.

Krydsning med Kor horn har man tidligere anset for et Fremskridt, men opdager nu bagefter at man i Øjeblikket har levet paa Fremtidens Bekostning, idet den hjemlige Race er tydelig svækket derved.

Fra det sydlige Thy.

Den Underbalance, som den tørre Sommer 1887 forarsagede, og som mere eller mindre forøgede tidligere Tidens Tryk, vil sidste Aars Overskud næppe kunne dække overalt, da der i Reglen er mindre Kjerneudbytte, end man havde ventet saavel med Hensyn til Kvantitet som Kvalitet, og Udbyttet af Hø var som bekjendt det mindste i mange Aar. Desuagtet synes Landmændene mere tilfredse iaar. Ved denne Overflødighed af godt Straafoder, som man raader over, kan man med Tilskud af Roer fodre Besætningerne godt med mindre Kraftfoder. Man vil spare Udlæget til Indkjøb af Kraftfoder, men der klages allevegne over, at Mælkeudbyttet er ringe, og at Fedekvæget trives lidt; saa ret beseet, vil Aaret nok ikke give noget stort Udbytte. Alligevel kan det ikke nægtes, at Landbruget i Thy har viist, at det sidder inde med større Modstandskraft end paaregnet, da kun ganske enkelte Landmænd ere »gaaede fra Gaardene«. Ejendomspriserne ere naturligvis faldne en Del; Bøndergaarde forhandlede sidste Foraar til i Reglen 6000 Kr. pr. Td. Hartkorn med Udendørsbesætning. For at modstaa Tidens Tryk indretter man sig paa at leve billigere og indskrænker sig i adskillige Retninger; det temmelig stærkt udviklede Selskabsliv er betydelig aftaget, og man tager sig i det hele sammen for at indskrænke Udgifterne til det mindst mulige. Derved udsættes rigtignok ikke sjælden Planer om Forbedring af Ejendom og Besætning mere end ønskelig.

Komuneskatterne ere fremdeles stigende, vel nærmest paa Grund af den stigende Fattigbyrde, men ogsaa ved et forbedret og mere udviklet Skole- og Vejvæsen. Der anlægges flere og flere Fattiggaarde; uheldigvis seer man endnu ingensteds, at de have formaaet at nedbringe Udgifterne til Fattigvæsenet.

Arbejderforholdene ere gode, Daglønnen er vel falden noget i de sidste Aar, men dygtige Karle erholde endnu i Løn henved 200 Kr. og dygtige Piger henved 100 Kr. om Aaret.

Fra Mors.

Vel maa vi sige, at Aaret 1888 gik sin stille rolige Gang, og at det paa flere Omraader var et godt Aar; men desuagtet forløb og sluttede det med en hel Række af Skuffelser. Landbrugets svage Stilling bedredes ikke i dette Aar; men den blev desværre, endnu svagere og mere gjældbunden, Høsten 1887 var i Kvalitet særdeles god, men i Kvantitet var den megen liden; den Mængde af Havre og Kunstfoder som fra først i Marts til sidst i Maj blev indført for at føde Besætningen var saa overordentlig stor, at Mage dertil har ingen kjendt, og det undrer ikke, at det fyldte Sindet med Bekymring og Uro; thi det var jo klart, at der blev trukket store Vexler paa Aarets kommende Høst, og skulde den svigte, saa vilde meget paa engang ramle sammen.

Nu, vi ere imidlertid siden da naaet vel over to Terminer, og intet er forefaldet, som tyder paa fuldstændig Afmagt; men destoværre! det vil under de nuværende Vilkaar temmelig sikkert blive Sandhed: »at det umuligt kan vedblive at gaa; thi Folk lever af at gjøre Gjæld.«

Kommer der ikke gode Aar, saa Landmanden kan høste bedre og faa langt bedre Priser for sine Produkter, saa gaar han sin Undergang i Møde. — Vel kan større Arbejdsomhed og større Sparsommelighed tildels afhjælpe Trykket flere Steder; men over hele Linien kan intet andet end bedre Tider gjøre det. —

Et vel organiseret Foreningsarbejde — Brugsforening, Foderstofforening o. fl., ville være gode Midler til Fremhjælp.

Det eneste Omraade, hvorpaa det kan siges, at vor Landbrugsbedrift er naaet et lille Skridt frem er med Hensyn til Sommerernæringen af Kvæget. Den større Omhu for en rigelig Ernæring og en god Pleje, som man skjænker sine Husdyr, kan ikke om Sommeren ske Fyldest ved Græsning alene, og man er derfor almindelig inde paa delvis Staldfodring.

Der er kun solgt 2 Bøndergaarde i det sidste Aar og det til de gl. Priser, 7 à 8000 Kr. pr. Td. Hartkorn, 5 à 600 Kr. pr. Td. Ld., men det er ogsaa særlig Liebhaber, der har dikteret disse Handler.

Arbejderen og Husmanden føler ikke haardt Tidens Tryk; Tarvelighed og Flid har dér baaret gode Frugter. Kommuneskatterne ere i Fald i nogle og i Stigning i andre Kommuner, alt efter den Dygtighed hvormed Administrationen varetages.

Fra Salling.

Landbrugets Aarsudbytte har været negativt, idet Driften vistnok de allerfleste Steder har givet Underskud.

Ejendomspriserne stille sig omtrent som de nærmest foregaaende Aar, men det er sjælden at Ejendommene ere Gjenstand for Handel og endnu sjældnere for Forpagtning. — Landbruget her paa Eggen har i de senere Aar gjort en Del Fremskridt, navnlig ved en udvidet Rodfrugtdyrkning og delvis Sommerstaldfodring og især ved en mere rationel Fodring af Husdyrene.

Der har været arbejdet paa Oprettelsen af et Andels-svineslagteri, men Tanken er endnu ikke gennemført. — Der har dannet sig en Smaaplantningsforening med det Formaal at søge at alle opføre Skjelplantninger af Hvidgran og Bjergfyr og i de bedre Egne af Tjørn, alt for at bedre Læforholdene. Foreningen blev stiftet i Decbr. f. A., og den synes strax at vinde god Fremgang.

Fra Lysgaard Herred.

Som Forholdene nu ere, er der en Stilstand i alt hvad Grundforbedring angaaer. Priserne paa Landmandens Produkter opmuntre ikke til Arbejde uden hvor Fordelen strax finder

Sted. Alt holdes kun gaaende for at komme gennem Krisen saa nogenlunde og afvente bedre Forhold.

Udsigterne til lave Priser paa Mejeriprodukter og en bedre Udsigt til Stigning i Kjødpriser foraarsager, at mange Landmænd anvende Kornet, som iaar er daarlig Handelsvare, til Fedning. Andels- og Fællesmejerier forøges stadig, men det er tvivlsomt, om det i Fremtiden er til Landets Gavn.

Amts- og Kommuneskatten er ikke formindsket, snarere stegen tildels ved Fattigbyrden, der forøges ved at mange blive udsatte af deres Ejendomme formedelst Gjæld.

De nydannede Tyre- og Kvægforeninger synes at love en Fremgang og Forbedring af Individerne, og Kvægbruget forøges i det Øjemed at producere mere Mælk.

Fra Hammerum Herred.

Aarsudbyttet for 1888 maa vel i det Hele taget for denne Egn kaldes »et almindeligt Middelaar«. Der er jo stor Forskjel dog at bemærke her i Egnen, navnlig hvad Jordbunden angaaer, thi høj, skarp mager Sandmark afvexler jo her med større Arealer af lavtliggende, fugtige og tildels rigtig gode Jorder, og Aarets afgjørende fugtige Karakter har ikke havt samme Indflydelse paa de forskellige Slags Jorder. Dog ét var fælles for alle; det nemlig, at Avlen iaar var usædvanlig vanskelig at faa godt bjerget; dels var der en stor Del, især Havren, som blev meget sildig moden, eller slet ikke moden, og som selvfølgelig blev for sildig høstet; dels var det ikke muligt at faa slig sildig høstet Korn tilstrækkelig vejret; endelig var Vejret stadig i det sildige Efteraar højst vanskeligt og uheldigt. Der er høstet og hjembragt mangfoldige Læs Korn, som senere have taget Skade.

Det sædvanlige Omkvæd for alle Landmændene her i Egnen, saavel de større som mindre, er uden Undtagelse det, at det er ret daarlige Tider for Landmanden. Enhver Bedrift giver Underskud, og denne Underballance i flere Aar kunne Landmændene ikke ret længe udholde. Misvæxt er jo ikke Skyld i denne almindelige Elendighed, men Sagen er, at Udgifterne ere blevne for store, Produkterne i for smaa Priser,

og Arbejdskraften for dyr eller for daarlig. Det er ikke let at faa Udgifterne nedsatte, naar Ejendommen har været for dyr i Indkjøb, eller naar den er for stærkt belastet med Gjæld; heller ikke er det let at forandre en tilvant Levemaade, og indskrænke Udgifterne til det som kaldes absolute Fornødenheder. Men der bør og skal ske en Forandring, og mange begynde ret godt at tage Skeen i en anden Haand; de arbejde selv nu mere med og spare paa alle mulige Maader.

Der skeer egentlig ingen Eje nd om s h a n d e l; kun sælges nu og da et Pant til Kreditforeningen til halv Pris, og da Kreditforeningstaxationerne i den gode Tid vare meget for flotte, kniber det meget at redde Prioritetsgjælden. Af Forpagtninger haves her i Egnen kun nogle faa Præstegaardsforpagtninger, og disse svare i disse Tider en fabelagtig ringe Afgift i Forhold til den Jord, der er Forpagterne overladt; ja om Afgiften end ikke erlægges, resikeres derved ikke noget, da det er næsten umuligt at finde nogen Afløser. Enkelte større Gaarde, som ved Tidernes Ugunst ere komne i rige Folks Hænder — eller overtagne af disse som Panthavere, blive »bestyrede« og give hvert Aar et større Underskud. — Det er ikke let at have nogen sikker Formodning om, hvorfra Frelsen for Landmændene skal komme. »Naar Tiderne forandre sig«, hedder det altid. Der arbejdes imidlertid jo fra alle Sider paa at ophjælpe Landbruget, — mulig ogsaa Priserne kunne forandre sig — saa der vel nok om kortere eller længere Tid forestaaer et Omslag i Tiden. De to første Betingelser fra Landmanden selv ere dog: større Arbejdsomhed og større Sparsomhed. Denne Egn knytter forresten et ikke ringe Haab til den forventede Jernbane fra Holstebro til Vejle, der jo vil gjen-nemskære Egnen og med Tiden gjøre Herning — Hedens Hovedstad — til et større Knudepunkt paa Jernbanetrafikken. Hedeegnen her har nok en bedre Fremtid for sig; men i Perioder kommer der — som nu — et Tilbageslag.

Landbruget kan ingenlunde siges at have gjort Fremskridt i de senere Aar; men det er sørgeligt; thi gaaer en Hede-Ejendom ikke frem, da gaaer den utvivlsomt tilbage her i Egnen, hvor Alt er baseret paa Fremgang, — saasom Opdyrkning,

Grundforbedring, Engvanding, Draining og Vandafledning. Alt Sligt ligger for Tiden stille. Husdyr og Avlsredskaber skjønnes ikke at blive bedre i de sidste Aar. Enkelte have dog anskaffet sig en Ringtromle og anlægges der overalt flere og flere Centrifugemejerier, som synes at være en ret heldig Spekulation for alle Parter. Af Svin sælges og kjøbes her en Masse til de i Landet værende Svineslagterier.

Fra Egnen ved Ringkjøbing Fjord.

Landbrugets Aarsudbytte 1888 kan næppe kaldes godt, en tarvelig Høst i 1887, et usædvanlig sent Foraar og følgelig sen Græsvæxt gjorde det nødvendigt at bruge uforholdsmæssig store Kvantiteter af Korn og Foderstoffer, hvilket meget faa Steder undlod at medføre Tab; imidlertid har den temmelig rigelige Sommergræsning, efterfulgt af gode Kreatur, og Hestepriiser i Efteraaret, vist de fleste Steder fremskaffet en nogenlunde Balance.

Der er i det sidste Aar her omsat ikke saa faa Ejendomme, dog mest mindre, til noget opadgaaende Priser; enkelte smaa Gaarde ere solgte ligesaa dyrt som de nogensinde have kunnet koste; regnet fra Priserne 10 Aar tilbage antages Prisfaldet at være $\frac{1}{6}$ lavere.

Dog kan det ikke erkjendes, at der hviler et usædvanligt Tryk paa Landbruget; det var naturligvis mere fornøjeligt at faa 30 Øre end 22 Øre pr. Pd. for et Kreatur etc. etc., men der kan efter vor Formening intet gøres for at forandre Priserne paa vort Hovedmarked, og vi ældre Mænd mindes langt lavere Priser, end dem vi nu have. Skulde jeg antyde Midler til en Bedring, da maatte det være med Hensyn til den Stemning, som mange Steder findes iblandt Landbrugere, og jeg vilde anse det for meget prisværdigt, om dygtigere Mænd end jeg vilde arbejde med Mund og Pen for at overbevise den danske Landbruger om, at han har Grund til at være tilfreds og i ingen Henseende Noget eller Nogen at beklage sig over.
